

Наше Слово

PIK LXV № 40 (3295) ВАРШАВА, 4 ЖОВТНЯ 2020 РОКУ
ЦІНА – зл. 4,00 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

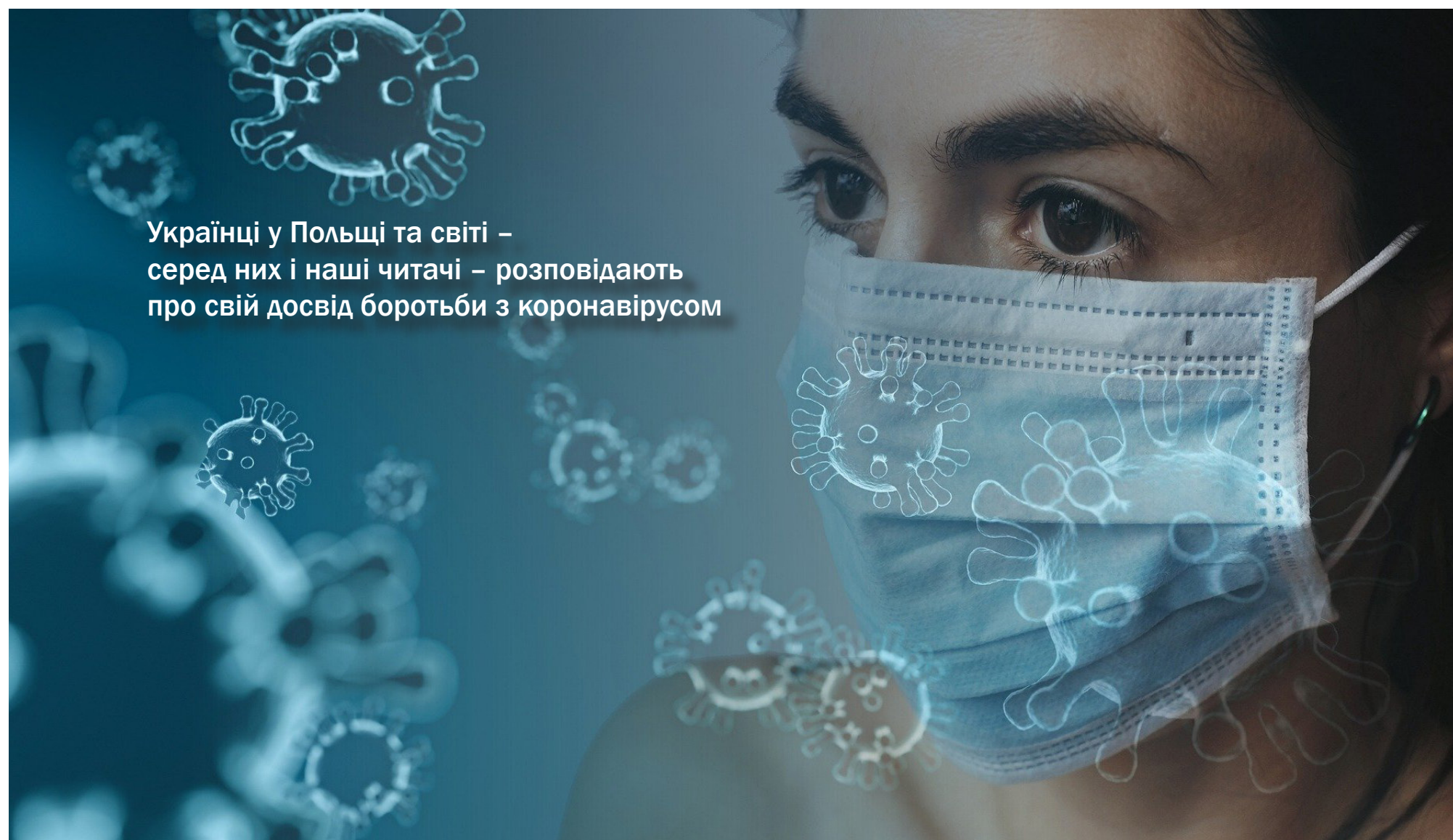

Фото з сайту pixabay.com

«Я боявся сідати у машину»

За даними університету Джонса Гопкінса, у світі від початку пандемії коронавірусом заразилися понад 30 млн людей, видужали – понад 20 млн. Частина з них ще тривалий час після одужання може мати проблеми із здоров'ям. Проте які саме – на це питання навіть науковці поки що не готові дати обґрунтовану відповідь. Адже дослідження довгострокового впливу вірусу тільки розпочалися і можуть зайняти близько року. Ми відшукали кількох українців – наших читачів – які одужали після хвороби. Вони розповідають про свій досвід і діляться думками щодо пандемії.

Стефан Лашин, штат Нью-Йорк, США

Я лікувався у лікарні під кінець квітня. Син віз мене на планове медичне обстеження, дорогою я втратив свідомість. Медики одразу почали перевіряти, чи

немає в мене проблем із серцем. Я мав вибір – лишитися у лікарні або піти додому. Вирішив, що зостанусь. За десять днів до того у мене була висока температура, але тоді я ще не знав, що це коронавірус. Коли у лікарні зробили тест, виявилось, що я хворий на COVID-19. Протягом перших чотирьох діб у госпіталі я щодня думав, що не доживу до ранку. Кожні вісім годин мені збивали температуру, руки тремтіли. Я не міг їсти, ніщо не смакувало. Одне добре – у мене був нормальний рівень кисню у крові, тож я не потребував респіратору. Мені давали гідроксихлорохін. За шість днів гарячка минула. Мене б, мабуть, і не взяли у лікарню, якби я не знепритомнів – тож мені у певному сенсі пощастило. Лікарі перевірили також членів родини, з якими ми разом живемо – ні в кого з них коронавірусу не виявили.

COVID-19 – це не лише фізична хвороба, вона діє і на психіку. Відколи я вийшов з лікарні – а з того часу минуло вже понад чотири місяці – я боюся сідати у машину. Просто відчуваю непевність. За яку роботу не візьмуся – нічого не завершую. Є також проблеми з пам'яттю. Але зараз я почуваюся набагато краще, ніж два місяці тому. Може, це через те, що я не хворів у настільки важкій формі, як інші паці-

єнти, яких треба було підключати до апаратів штучної вентиляції легенів. Проте, коли хтось стверджує, що ця хвороба – вигадка і нісенітниця, він не знає, про що говорить. У містечку, де я проживаю, хворіли четверо людей – двоє з Польщі, одна з України та одна з Білорусі. Українка розповідала мені, що протягом двох місяців, ідучи до туалету, трималася за стіни. Їй не допомагали 5 різних ліків.

Я не приховую, що хворів на коронавірус. Але знаю, що є люди, які навіть не кажуть, що хворі – не хочуть іти на карантин, оскільки тоді не зможуть бути на роботі. Я ж розмовляю про це відкрито, особливо з людьми з мого містечка, які також заразилися. Маю враження, що багато хто думає: «мене це не стосується». Дійсно, якщо ця хвороба не зачіпає безпосередньо нашу сім'ю, сусідів, знайомих чи мешканців району, у якому ми проживаємо, – то це для нас абстракція. Але люди вмирають кожного дня. Експерти з Польської академії наук зазначають, що заперечувати існування пандемії – неетично і нечесно. Це аморально хоча би щодо пам'яті тих, хто помер від коронавірусу, щодо їхніх родин та близьких.

Повелися на розіграш: як польська прокуратура заблокувала боротьбу з агентами Кремля

ІГОР ІСАЄВ,
головний редактор
порталу PROstir.pl

Під натиском польських націоналістів керівництво забрало у варшавського прокурора Мацея Млинарчика справи, що стосувалися розпалювання ворожнечі проти українців у Польщі. Проте цю історію можна розглянути як класичний приклад роботи проросійських середовищ у польсько-українських взаєминах. І ось як усе відбувалося.

Історію Мацея Млинарчика детально описав мій колега Павло Лоза («НС», №38 від 17 вересня 2020 року). Саме до цього прокурора потрапляли заяви про антиукраїнські злочини від Об'єднання українців у Польщі, офіс якого розташований у районі, яким займається цей відділ прокуратури. У серпні в мережі з'явилася петиція націоналістичної організації «Roty Niepodległości», де стверджувалося, буцімто Млинарчик «переслідує жертв Волинського злочину». Така теза була переінакшенням дійсності — провадження стосувалися зневаги та образ українців, проте під натиском польських радикалів керівництво прокуратури спочатку забрало в Млинарчика одне слідство, а потім, від вересня, перенесло усі справи щодо злочинів на ґрунті ненависті до прокуратури в Отвоцьку неподалік Варшави.

Утім, наступ на Млинарчика розпочався значно раніше, ніж його вписали в типову схему внутрішньопольського конфлікту про верховенство права. Аналіз цього процесу змушує задуматися — чи не був він викликаний явними і таємними агентами впливу Кремля у Польщі?

Лист прокуратури у справі Kresy.pl

На початку листопада минулого року Млинарчик написав листа до мера міста Ломжа, який веде нагляд за зареєстрованим там фондом «Kompania Kresowa» — видавцем порталу Kresy.pl. Прокурор просив міського голову вжити заходів щодо цього фонду, оскільки портал безпосередньо пов'язаний зі злочинами на ґрунті ненависті до українців.

«Історія Кресів залишилася лише емблемою порталу Kresy.pl, який нині пропонує інформацію з найрізноманітніших царин життя. Проте в доборі цієї інформації простежується закономірне формування негативного ставлення до української держави і народу, а також збіжність із лінією інформаційного агентства російського уряду „Спутник“, — підкреслював у листі Млинарчик. — Від грудня 2018 до липня 2019 року наша прокуратура вела нагляд за 16 провадженнями, які стосувалися коментарів під матеріалами на інтернет-порталі Kresy.pl. 246 висловлювань мали ознаки злочину».

Прокурор нагадав, що у той час відвідуваність Kresy.pl була на рівні від мільйона до понад двох мільйонів користувачів щомісяця — це робило портал «найбільш популярним польсько-

мовним медіа на східну тематику» (сьогодні відвідуваність Kresy.pl впала до 400 тисяч щомісяця).

«Недопустимою є, — наголошував Млинарчик, — поблажливість до коментарів злочинного характеру в громадському просторі; особливо такої кількості, з таким рівнем негативних емоцій, і в медіа з настільки великим числом читачів».

На думку прокурора, джерелом агресії може бути «спосіб ведення цього порталу». «Заголовки матеріалів навіть не спростують зміст, а маніпулюють ним — розраховуючи на виклик миттєвої, гострої та емоційної реакції читачів, — писав Млинарчик. — Такі реалії ведення Kresy.pl гарантували появу коментарів із ненавистю і зневагою». На практиці, як читаємо в документі, робота порталу була тотожна підбурюванню до злочину.

Перший ефективний натиск

Млинарчик не вказував прямо, що Kresy.pl є агентом російського впливу — він говорив про схожість його інформаційної повістки та урядових агентств Кремля. Водночас у матеріалі європейської програми «CEPA STRATCOM», що займається вивченням російської інформаційної війни в Європі, це медіа називають «промосковським порталом».

Саме Kresy.pl стали першим ресурсом, на який мали вплив такі зауваження прокурора. Якщо припустити, що портал є агентом Кремля, то це був перший

Прокурор Мацей Млинарчик

ефективний натиск польського держслужбовця на проросійський ресурс у Польщі — після листа до мера Ломжі коментарів на порталі стало значно менше, а його відвідуваність впала вдвічі. Коли до читачів порталу прийшли перші повістки з прокуратури, ті розгублено питали на форумі поради; проте редакція в одному з коментарів відповіла, що не хоче мати з цим нічого спільного. Хоч спільне було — хоч би в тому, що видавець порталу мусив надати прокуратурі дані користувачів свого форуму, інакше їх не вдалося би встановити.

Після певного переляку редакція перейшла в наступ. На початку січня вийшов розлогий матеріал «Слідчі схиляють свідків до розкаяння за буцімто мову ворожнечі проти українців». Наприкінці липня з'явилася вже адресна стаття: «Прокурор Мацей Млинарчик безпосередньо відповідає за переслідування тих, хто вижив у Волинській рі-

занині». Усі інші матеріали на цю тему, що виходили в медіа націоналістичного спрямування, були похідними від серії матеріалів порталу Kresy.pl — отже, саме він ввів цю тематику до повістки польських правих сил.

Провадження щодо прокремлівськи налаштованих осіб

Частина людей, що отримали підписаний Млинарчиком обвинувальний акт, різною мірою пов'язані з явними агентами Кремля у Польщі. Так, у березні перед судом постав Анджей Л. («НС» №12 від 19 березня 2020 року), голова «Кресового інформаційного сервісу». Нині він чекає на рішення щодо апеляції на вирок суду першої інстанції — його визнали винним у зневажанні українців («hołota», «swolocz», «banderowcy», «parchy») і засудили на рік позбавлення волі (вирок замінили на термін трьох років умовно). Анджей Л. не погоджувався з цим, вказуючи, що провадження ініційовані «за наказом з Києва», а українську владу називав не інакше як «київською хунтою».

Запозичене з московської пропаганди словосполучення «kijowska junta» — дуже екзотичне в польській мові. Однак пригадаймо 2014 рік — 20 вересня під посольством України у Варшаві відбувся пікет на підтримку сепаратистських так званих «ДНР і ЛНР». На відео російського урядового телеканалу «Россія24» серед нечисленних учасників можна побачити... Анджее Л.

Під час оголошення вироку матеріал на його підтримку опублікував інший ресурс російської пропаганди — зареєстрований у Ростові-на-Дону сайт «Новороссія», який «займається висвітленням найважливіших подій, що відбуваються на території „Русского

— його підозрюють у співпраці з російською і китайською розвідками. Ренкаса редакція підписала як людину, яку «переслідує прокуратура за клопотанням так званого „Об'єднання українців“ у Польщі».

Серед осіб, у справі яких вів провадження Мацей Млинарчик, були також редактори порталу «Wierni Polsce Suwepnej». Повідомлення щодо них подала асоціація «Otwarta Rzeczpospolita» — Даріушеві К. і Павлові З. інкримінують пропагування тоталітарної ідеології. У січні 2016 року вони брали участь у показовому візиті до окупаційної влади Криму, після чого зробили в Польщі про це низку програм. Поїздку «польських журналістів» широко обговорювали російські федеральні медіа (RussiaToday, РІА-Новости, Спутник). Даріуш К. і Павел З. бувають на прийомах і в російському посольстві у Варшаві.

За що боролися, на те й напорилися?

Описане вище хитросплетіння контактів — це лише частина схеми, якою системно зайнявся прокурор Мацей Млинарчик. Ознайомлюючись із матеріалами справ, до яких я маю доступ як потерпілий, я побачив послідовність його праці, а також неймовірне чуття щодо проросійських сил у Польщі. У моїй роботі це — перший польський урядовець, який продумано зайнявся боротьбою із такою діяльністю в країні та досягнув результату.

Звертаю увагу на хронологію: перш ніж ситуація із Млинарчиком вписалася в політичне протистояння всередині прокуратури і самої Польщі, нею зайнялися суб'єкти, які явно чи приховано можуть бути пов'язані з Російською Федерацією. Це дуже традиційна схема дій Кремля закордоном: викликати конфлікт під голосними, найчастіше «патріотичними» лозунгами (у цьому випадку — захист правди про Волинський злочин), підштовхнути лавину (тут — гра на антиукраїнських настроях), підсунути теорію змови («українці керують польською прокуратурою»), а далі — спостерігати, як втягнуті у все це люди власними руками знищують проблему (тут — відсторонення Млинарчика від відповідних справ, що сталося, найімовірніше, не без впливу міністра юстиції Збігнева Зьобри).

Ідучи кремлівським слідом, можна припустити, що пов'язані з Москвою осередки могли розгойдати ситуацію проти незручного для них прокурора, а вже відтак позбутися його — увірвавши у польський конфлікт ПіС та опозиції. Однак щодо Млинарчика така стратегія хибна, і її можна спростувати хоч би таким фактом. Цей прокурор вів провадження щодо образи польських публіцисток Марії Пшеломец (ведуча «Studio Wschód» у TVP) та Агнешки Ромашевської (головної редакторки телеканалу «Белсат») — обидві є відкритими прихильницями нинішньої польської влади, обидві підтримують Україну та критикують Кремль. Отже — якщо виходити з «політичних» сюжетів цієї справи, а не того, що Млинарчик просто виконував свою роботу, — внутрішньопольський конфлікт тут не діє, натомість протистояння впливам Кремля в Польщі — уже так.

У такому випадку виникає останнє і найголовніше питання: як це можливо, що правляча верхівка у Польщі, котра так часто говорить про боротьбу із російською пропагандою, може не просто забрати провадження в єдиного ефективного прокурора у цій боротьбі, а й «повестися» на розіграш агентів впливу? ■

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

**Онлайн-фестиваль
«Україна в центрі Любліна»**

Фестиваль «Україна в центрі Любліна» — це традиційна подія для жителів та гостей міста, яка показує сучасну українську культуру та активізує місцеву громаду для побудови взаємного діалогу. Цього року фестиваль відбудеться вже тринадцятий раз, але вперше — онлайн. Пройде він 16-22 листопада. Усі подробиці та програма фестивалю невдовзі з'являться на фейсбук-сторінці заходу (Festiwal Ukraina w Centrum Lublina).

**Відкриті уроки української мови
у Народному домі**

28 вересня у Народному домі в Перемишлі почнуть-ся відкриті уроки української. Організатори кажуть — багато польських жителів міста, які відвідують Народний дім та приходять на українські заходи, питають, чи можна десь вивчати мову. Тож це — ще одна ініціатива, що має на меті побудову міжкультурного діалогу, до якого долучаться місцеві українські активісти. Заняття — безкоштовні, вони проводитимуться раз на тиждень, однак у майбутньому розклад можуть змінювати в залежності від того, скільки людей будуть зацікавлені в таких курсах. Більше інформації читайте на фейсбук-сторінці Народного дому.

«Теленовини» повернули в ефір

Фото з фейсбук-сторінки «Telenowyny Теленовини»

На телеканалі «TVR 3» знову з'явилася україномовна передача «Теленовини». Вона повернулася в ефір після кількомісячної перерви, спричиненої пандемією коронавірусу та літніми канікулами, під час яких з ефірної сітки знімають частину програм.

У новому вересневому випуску передачі можна було побачити сюжет про відновлення українських військових могил Армії УНР на Вольському цвинтарі у Варшаві, зокрема й розмову з ініціатором цієї акції Юрієм Рейтом. Також розповідали про діяльність столичного Українського дому, у якому до початку пандемії кожного тижня проводилися виставки, концерти, зустрічі з письменниками, конференції, консультації для мігрантів тощо. Гостями вересневих «Теленовин» були директорка кінофестивалю «Україна!» Беата Беронська-Лях та голова Об'єднання українців у Польщі Петро Тима. Той, хто не встиг подивитися програму на телебаченні, може переглянути її на сайті regiony.tvr.pl у рубриці «Меншини» («Mniejszości»).

Нагадаємо, що «Теленовини» транслюють раз на місяць в ефірі каналу «TVR 3». Україномовна передача виходить на екрани вже 25 років.

Відео про празник у Білому Борі

22 вересня суспільний телеканал «TVPI» показав відеозапис з празника, який відбувся у греко-католицькій святині у Білому Борі (детальніше про це можна прочитати на 4 сторінці). Запис літургії можна також подивитися на ютуб-каналі Вроцлавсько-Гданської єпархії Української греко-католицької церкви — відео має назву «Greckokatolickie uroczystości odpustowe w cerkwi pw. Narodzenia NMP w Białym Borze 2020».

**Український хор з Варшави став переможцем
Міжнародного фестивалю «Гайнівка-2020»**

У Підляській опері і філармонії 17–20 вересня відбувся XXXIX Міжнародний фестиваль духовної музики «Гайнівка-2020». Одним із переможців став парафіяльний хор Успенської церкви у Варшаві, який зайняв I місце у категорії таких колективів. Також журі відзначило диригентів, серед яких — Лука Рейт, що виступає із варшавським хором.

Колектив Успенської церкви діє з 2000 року. За цей час гурт досяг неабияких успіхів: давав концерти на

Фото з фейсбук-сторінки фестивалю

найпрестижніших сценах і в костелах, виступав на телебаченні, брав участь у фестивалях у Польщі та закордоном. Слід згадати, що хор посів II місце в категорії парафіяльних хорів на XXXII Міжнародному фестивалі духовної музики «Гайнівка-2013» у Білостоці. Однак основна його діяльність — це спів під час літургії у церкві отців василіан у Варшаві. Хор записав кілька платівок, зокрема альбом з колядками у 2013 році.

Через пандемію в цьогорічному заході у Білостоці взяли участь менше колективів, ніж раніше. Міжнародний фестиваль «Гайнівка-2020» організував фонд «Духовна музика» за сприяння президента Польщі Анджея Дуди.

**Декламаторський конкурс
«Поети України — онлайн»**

На ютуб-каналі Об'єднання українців у Польщі можна послухати виступи учасників декламаторського конкурсу «Поети України — онлайн-2020». У ньому взяли участь учні початкових шкіл та ліцеїв з українською мовою навчання, а також пунктів навчання. Кільканадцять відеороликів презентують вірші Тараса Шевченка, Івана Франка, сучасних поетів — наприклад, Сергія Жадана. Декламаторський конкурс, який багато років організовує Щецинський відділ Об'єднання українців у Польщі, у зв'язку з пандемією цього року пройшов у онлайн-форматі.

**У польській столиці освятили
Софійську церкву**

20 вересня у Варшаві відбулося освячення та перша літургія у новозведеній православній святині під покровою св. Софії Божественної Мудрості. У заході взяв участь предстоятель Польської автокефальної православної церкви митрополит Сава, а також єпископи та священники з інших регіонів країни.

«Слід зазначити — усе це відбувається в той час, коли найважливіший християнський храм, собор Святої Софії у Стамбулі, перетворили на мечеть, завадши християнам великого болю», — наголошує у зверненні до духовенства та вірян митрополит Сава. Новий православний храм знаходиться на вулиці Пулавській (на окраїні Варшави перед Пясечним).

Святиню побудували за зразком собору Святої Софії у Стамбулі, який донедавна був музеєм. Усі будівельні роботи у варшавській церкві мають завершитися у 2021 році. Зсередини її повністю розмалюють фресками (зараз розписаний купол, іконостас та вівтар).

Це — перша православна святиня, яка з'явилася у Варшаві з часів, коли частина Польщі перебувала у складі Російської імперії. Будівництво розпочалося п'ять років тому. Зараз ця парафія нараховує 250 вірян, вона є третьою у польській столиці.

**Ювілей Спільної комісії уряду
та національних і етнічних меншин**

21 вересня минуло 15 років, відколи відбулося перше засідання Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин. На зустрічі 21 вересня 2005 року тодішній міністр внутрішніх справ та адміністрації Ришард Каліш вручив членам комітету акти про призначення, відбулася також дискусія щодо регламенту, обрали співголову комісії, що представляє меншини. Також говорили про розподіл бюджетних коштів на 2006 рік — вони призначалися на діяльність задля захисту, збереження та розвитку культурної ідентичності нацменшин і регіональної мови. Про це згадується на фейсбук-сторінці меншинної частини комісії. Першими співголовами комітету були заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ та адміністрації Ян Шон та голова Об'єднання українців у Польщі Мирон Кертчак.

Досягненням Спільної комісії уряду стало впровадження одного з ключових положень Закону про національні і етнічні меншини та регіональну мову, який прийняли кількома місяцями раніше. Особливість цього дорадчого органу — до його складу на рівних правах входять представники меншин та уряду. Шестеро перших членів комісії працюють в ній і досі. Серед них — представник української громади, доктор Григорій Купріянович, який зараз є співголовою органу. Також українців репрезентує голова ОУП Петро Тима. Найближче засідання комісії заплановане на початок жовтня — у його рамках відзначать 15-річний ювілей.

**Українсько-польська конференція,
присвячена 100-річчю Варшавської битви**

Фото з архіву організаторів

У середині вересня у Національному університеті водного господарства та природокористування у Рівному відбулася конференція, присвячена 100-річчю Варшавської битви та союзу Юзефа Пілсудського і Симона Петлюри. У ній взяли участь генеральний консул Польщі в Луцьку Славомір Місяк, директор Польського інституту в Києві Роберт Чижевський, очільник фонду «Центр діалогу Костюхнівка» Ярослав Гурецький, заступник голови обласної державної адміністрації Сергій Гемберг та інші.

Науковці з України та Польщі говорили про спільну історію та міфи — зокрема пов'язані з 1920 роком, про їхній вплив на відносини двох народів. На конференції підписали тристоронню угоду між гарцерським гуфцем «Волинь» Польського гарцерства в Україні, Рівненським обласним молодіжним пластовим вишкільним центром та «Центром діалогу Костюхнівка». Домовилися, зокрема, про співпрацю у сфері освіти молоді та розвитку волонтерської діяльності.

Після цього у Здолбунові біля Рівного відбулася пластунсько-гарцерська велосипедна естафета місцями пам'яті воїнів Армії УНР та Війська польського. На могилах солдатів поклали квіти та запалили свічки.

Сергій ПОРОВЧУК

**Збір грошей на оригінальні
лемківські костюми та бібліотеку**

Лемківський ансамбль пісні і танцю «Кичера» звертається з проханням підтримати два свої проекти. Перший — це створення традиційних костюмів, другий — придбання нових видань та антикварних предметів для лемкознавчої бібліотеки. У 2019 році завдяки субсидії Національного центру культури «Кичера» почала відтворювати оригінальне лемківське вбрання на основі елементів одягу, що зберігаються в музеях, та архівних фото. Результати цієї роботи можна побачити на світлинах, опублікованих на сайті rzutka.pl, де й проводиться збір коштів (його можна знайти за назвою «Zrzutka na rekonstrukcję strojów lemkowych oraz zakup nowości wydawniczych i pozycji antykwarycznych do biblioteki lemkoznawczej»).

«Наразі бібліотека налічує понад 10 000 томів. Ми збираємо у ній всі публікації, що стосуються лемків: купуємо і нові, й антикварні видання, привозимо їх з усього світу. Серед них — «Народна пісня Галицької і Угорської Руси» Якова Головацького чи «Про говори галицьких лемків» Івана Верхратського», — повідомляють члени ансамблю. Бібліотечна колекція доповнена тисячами документів та архівних фотографій.

Усі, хто хотів би фінансово підтримати проекти лемківського ансамблю пісні і танцю «Кичера» або надати оригінальні костюми, книги, світліни чи документи, може написати на електронну адресу kyczera@wp.pl або на фейсбук-сторінку «Кичери».

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПОДІЇ

Духовна проща вірян до Білого Бору

▲ Цьогорічний празник пройшов на місцевому рівні. Фото авторки статті

— Все, з чим ми зіткнулися за останні пів року у зв'язку з пандемією коронавірусу, показало, наскільки ми обмежені та безпорадні. Ми у церкві особливо відчували своєрідний кенозис (християнський богословський термін, що означає самоприниження Христа через прийняття людської природи аж до вільного хресного страждання і смерті — *ред.*). Нам дуже прикро, що, згідно з новими санітарними нормами, довелося відмінити всенародну прощу. Ми зараз — обмежені та розпорошені. І тут, перед білобірською іконою, ми просимо про віру. Може, це шанс, аби майбутні прощі, уже після пандемії, були ще більш усвідомленим святом віри й перемогою добра. Щоби ми дорожили і тужили за ними, — сказав білобірський парох Маріуш Дмитерко, вітаючи прибулих, серед них — і «першого паломника» владика Володимира Юшака, який очолив святкування.

Те, що цього року захід пройшов без участі сотень прочан, у жодному разі не повинно применшити зна-

чення свята для самих парафіян із Білого Бору, а також Білиці й Мендзибожа — сусідніх парафій, парохом яких також є отець Маріуш Дмитерко. Навіть навпаки: під час реальної загрози коронавірусу учасники святкування більше зосередились на розмові з Богом, навколо панувала та внутрішня тиша, яка потрібна кожному з нас. Бо ж мета прощі до ікони Пресвятої Богородиці «Матері Скитальців» — це насамперед індивідуальна молитва.

— Досі ви займалися також організацією свята, а зараз можете стати його повноцінними учасниками. Цьогорічні парафіяльні святкування будуть спокійнішими та, сподіваюсь, глибше пережитими. Потрібно використати цю ситуацію для власного духовного проживання празника. Парадоксально, але у нинішні тяжкі часи це — своєрідний дар. Тому великою втраченою було би розглядати цьогорічний захід лише з точки зору меншого організаційного навантаження, — наголосив під час проповіді кир Володимир.

Владика апелював до феномену білобірських святкувань. У їхній основі — постать отця та першого пароха Степана Дзюбини, а також ікона Пресвятої Богородиці «Матері Скитальців», яка духовно зіцілює вірян. Тисячі паломників кожного року долають сотні кілометрів, щоби помолитися перед нею. Має своє значення і гостинність самої білобірської парафії, яка взяла на себе обов'язок організації щорічних празників. Не останню роль тут відіграє, мабуть, і географічне розташування Білого Бору — посередині між Гданськом і Щеціном. До того ж, в один рік із виникненням парафії — 1958-го — у містечку заснували українську Початкову школу (нині тут також діє ліцей), навколо якої зосереджувалося культурне життя українців. Усе це має свій вплив на те, що у Білому Борі відчувається особливо піднесена молитовна атмосфера, а парафія від початку свого існування є духовним центром на півночі Польщі.

— Мусимо, однак, пам'ятати, що не все залежить тільки від нас. Останнє слово завжди має Господь. Мабуть, і в цьому випадку у нього є свій план щодо Білого Бору, у якому від самого початку був передбачений розвиток цієї спільноти, її служіння для інших, підвищення парафії до рівня Маріїнського санктуарію, багатотисячні щорічні прощі та ікона Матері Божої, яка розділяє долю скитальців цього світу. У задумах Божих було, мабуть, і те, що Білий Бір стане місцем молитви нашого народу — не лише на традиційне щорічне Різдво Пресвятої Богородиці та в інші спокійні часи, а й тоді, коли ми дуже потребуємо її опіки. Думаю, що сьогодні — та особлива мить, коли білобірський санктуарій з іконою «Матері Скитальців» чекає на прочан. Саме тут повинно битися молитовне серце нашої єпархії, — наголосив кир Володимир. За словами владика, ми ще не до кінця усвідомлюємо, що означає мати Маріїнський санктуарій та які духовні зобов'язання це на нас накладає.

Владика побажав усім, аби найгірші часи минули якнайшвидше, а на різдвяні свята все нормалізувалося; щоби ніколи не повторилася ситуація цьогорічної весни, коли священники служили літургію в порожньому соборі. Це були важкі для всіх дні, тому сьогодні ми мусимо думати не лише про те, як не заразитися коронавірусом, а й про те, якою після пандемії буде церква та ми як християни. Важливо, аби нинішні часи ще більше нас згуртували, щоб ми стали сильнішими. ■

Історія однієї пісні

Музика та спів у сім'ї Івони та о. Руслана Марцішаків присутні здавна. Івона — вчителька релігії та української мови у пункті навчання в Старгарді. Саме вона готує дітей та молодь до різноманітних фестивалів та зустрічей. Отець Руслан — парох місцевої греко-католицької парафії і молодіжний капелан, а також — єпархіяльний координатор Всесвітнього дня молоді. У подружжя є четверо дітей: Ольга, Ксеня, Оріся та Ярема, і всі вони також полюбили гру на інструментах та спів. Саме родинне тріо Марцішаків перемогло у Всеукраїнському благодійному фестивалі «Віночок миру і добра». Прибуток із цього заходу повністю призначили на допомогу дітям учасників АТО.

— Нас запросили взяти участь у Зустрічі з українською культурою у Голеньові, яка традиційно відбувається у березні. Коли ми готувалися до свята, про пандемію ще не йшлося. Однак згодом захід скасували. Тому ми вирішили записати пісні і показати їх онлайн. Спочатку ми викладали ролики на своїх сторінках у фейсбуці, а потім створили власний канал на ютубі, — розповідає Івона Марцішак.

Спершу відео записувала найстарша донька Оля з батьком. Попри те, що дівчині всього 17 років, вона, окрім традиційних українських пісень, створює кавери (обробки, авторські версії відомих хітів — *ред.*) знаних виконавців. Твори у її виконанні можна послухати в інтернеті. Там Оля отримує багато відгуків — слухачі пишуть, що захоплені і голосом, і виконанням. Згодом вони попросили, або до цього доєдналася і мама. Таким чином виникло родинне тріо. Першою піснею, яку вони записали разом, стала «Гуцулка Ксеня».

— Вибір пісні був не випадковий. Другу нашу доньку звати Ксенею. Вона також музично обдарована — грає на скрипці — однак тоді не схотіла з нами виступати.

Фото надано родинною Марцішаків

Тоді ми вирішили записати пісню саме для неї, — розповідає Івона.

Пісню «Гуцулка Ксеня» на день написання цієї статті прослухав 1 мільйон 650 тисяч користувачів ютубу, з кожним днем ця цифра росте. Івона зізнається, що родина навіть не очікувала аж такого зацікавлення. А все завдяки цьому, що «Гуцулку Ксеню» дуже полюбили українські громади за кордоном — у Канаді чи Італії, а також у самій Україні.

— Бувало, що до нас телефонували знайомі з-за кордону й казали, що їм дуже сподобалась пісня, а ми не знали, що вона аж така поширена. До того ж, наш запис опублікувала на своєму профілі у фейсбуці відома поетка Ліна Костенко — завдяки її сторінці він набрав понад мільйон переглядів. Навіть у найбільш сміливих мріях ми не думали, що найкраща сучасна літераторка поширить наш виступ! Ми зв'язалися з адмі-

ністратором сторінки, і він опублікував ще дві пісні, — захоплено каже Івона Марцішак.

На сторінці Ліни Костенко відео підписане: «Українська сім'я, яка живе у Польщі, виконує хіт „Гуцулка Ксеня“». У коментарях можна прочитати: «чудові голоси! і прекрасне виконання», «Дякую за щирість та незабутні емоції!», «Дякуємо! Гарно!», «Неймовірно!». А один зі слухачів порадив надіслати пісню на Міжнародний фестиваль «Віночок миру онлайн», який проходить у Києві. Родина пройшла попередній відбір — і «Гуцулка Ксеня» у їхньому виконанні здобула перше місце.

— Для мене великою радістю є, зрозуміло, найвища нагорода, але ще більша гордість — це те, що наш виступ оцінила відома співачка Ніна Матвієнко, яка головує у журі фестивалю. Ми захоплені цим. Окрім того, ми змогли допомогти дітям, які постраждали від російсько-української війни — їм передадуть усі зібрані на заході кошти. Це для нас дуже важливо, — каже Івона.

На жаль, через пандемію родинне тріо не змогло взяти участь у концерті переможців, який пройшов у серпні в Києві. Однак яким було їхнє здивування, коли пізніше прийшло запрошення на «Міжнародний фестиваль фольклорного танцю та музики» у столиці Непалу Катманду на квітень 2021 року! У цьому конкурсі беруть участь непрофесійні ансамблі та виконавці з різних країн, усього їх буде десять. Мета заходу — показати багатство народної творчості народів з усього світу. На жаль, організатори фінансують лише перебування у Катманду, натомість дорогу виконавцям потрібно оплатити самостійно. Родина Марцішаків не зможе купити три квитки — тож, може, знайдеться хтось, хто захоче допомогти їм поїхати до Катманду і гідно представити там українську громаду з Польщі. Співаки вже довели, що їхня родина багата на таланти. Підтримаймо їх. Музика не знає меж — вона долає кордони і здатна підкорити будь-кого, незалежно від його походження чи національності. ■

Сторінку підготувала Анна ВІННИЦЬКА

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

Місцеві вибори – кампанія стартувала

Україна активно готується до місцевих виборів, які відбудуться 25 жовтня. На них українці оберуть місцевих депутатів у ради усіх рівнів (обласні, районні, ради міст та сіл), а також мерів міст та сільських голів.

Минулого року, коли президентом став Володимир Зеленський і в країні увімкнувся «турборежим», — тоді на хвилі електоральних симпатій у Верховну Раду вдалося завести нечувано велику кількість депутатів під брендом новоствореної пропрезидентської партії «Слуга народу». Намагаючись використати потенціал народної підтримки, у команді Зеленського думали провести не тільки позачергові парламентські вибори, але й позачергові місцеві; також «хитався стілець» під міським головою Києва — Віталієм Кличком, його тоді активно намагалися зняти. Але зрештою влада відмовилася від наполеонівських планів, тож місцеві вибори-2020 проходять за планом — у визначений законом час.

Очевидно, що на прийдешніх виборах «зелені» вже не зможуть виграти так повсюдно, як на парламентських. Захоплені українські виборці вірили у зміни, мали великі очікування від «нових обличь», тож голосували не за особистості чи політичні програми, а просто за бренд «Слуга народу». Через рік очікування частково змінилися розчаруванням, тож вдала нагода вже втрачена, взяти всю владу в регіонах «зеленим» зараз буде не під силу.

Треба сказати, що насправді значення партій на місцевому рівні завжди було досить опосередковане. Часто-густо партійні бренди просто купуються місцевими політичними гравцями, тож від виборів до виборів одні й ті самі люди ходять у різних політичних «обгортках». А питання, якими займаються місцеві депутати, дуже різняться від тих, які розглядаються у Верховній Раді. Місцеві обранці опікуються будівництвом, ремонтом, сміттям, дорогами, дитячими садочками та іншими «побутовими» проблемами, тому партійна ідеологія тут не дуже важить.

Новий виборчий кодекс

Тим не менше, партійна приналежність у цьогорічних місцевих виборах буде досить важлива, бо волевиявлення відбуватиметься за новими, досить непростими правилами. Мажоритарна система для обрання депутатів залишиться лише у невеликих населених пунктах (до 10 тисяч населення), натомість у більших містах працюватиме пропорційна система з відкритими списками — там виборці повинні будуть позначити у бюлетені і партію, і кандидата.

Як зазначає громадянська мережа «Опора», яка традиційно моніторить виборчий процес в Україні, в середньому на виборчий дільниця українець отримає чотири бюлетені. Однак, є винятки: у столиці виборці матимуть два бюлетені, а в деяких інших містах — п'ять.

Партія отримує мандат, якщо подолає бар'єр у 5%, тоді її перший номер у списку гарантовано стане депутатом. Решта кандидатів пройдуть за умови отримання 25% і більше від виборчої квоти на даному окрузі.

Новий адміністративно-територіальний поділ зменшив кількість районів в Україні приблизно у чотири рази. Крім того, міста, які раніше не входили до жодного району (наприклад, обласні центри), тепер є частиною новостворених районів. Тож, кількість місцевих депутатів зменшується, а конкуренція між ними зростає.

Однією з новацій виборчого кодексу стало введення гендерних квот: у кожній п'ятірці кандидатів (з 1-го місця до 5-го, з 6-го місця по 10-те тощо) відтепер має бути не менше двох осіб протилежної статі. В сучасних умовах це означає збільшення політичного представництва жінок, бо зараз існує явний дисбаланс: в Україні, де близько 54% населення — це жінки, у Верховній Раді депутати складають лише 20,6%. Тож політики тепер вимушені не відсувати жінок на задній план, а включати їх рівномірно у виборчі списки.

Виборчий кодекс також запровадив грошову заставу для усіх кандидатів. У громаді до 10 тисяч треба буде викласти установлену суму — 940 гривень, а кандидат в мери міста, де кількість виборців не перевищує 75 тисяч осіб, віддасть 4 700 гривень. Решта кандидатів як у мери, так і в депутати сплачуватимуть заставу, вираховану відповідно до кількості виборців — приблизно по 209 гривень на кожну тисячу осіб.

Віталій Кличко — лідер симпатій киян

Цього року серед партій, які беруть участь у передвиборчій гонці, є як відомі «Слуга народу» або «Європейська солідарність», так і нові — наприклад, «Перемога Пальчевського». Деяких партій, активних у минулому виборчому циклі, навпаки не видно, як-от «УКРОП». Натомість її власник, олігарх Ігор Коломойський веде на вибори нову партію — «За майбутнє».

▲ Ірина Верещук

▲ Віталій Кличко

▲ Андрій Пальчевський

▲ Сергій Притула

Головними кандидатами на посаду міського голови в Києві зараз є дійсний мер Віталій Кличко («Удар»), шоумен Сергій Притула («Голос»), Ірина Верещук («Слуга народу») та бізнесмен Андрій Пальчевський («Перемога Пальчевського»). Відповідно до соціологічних опитувань групи «Рейтинг», лідером виборчих симпатій став Віталій Кличко — його готові підтримати 43,6% тих, хто визначився і має намір взяти участь у виборах. За Сергія Притулу віддали би свої голоси 9,8% опитаних, за Ірину Верещук — 6,9%, а за Андрія Пальчевського — 6,4%. Серед інших кандидатів треба згадати колишнього голову Київської міської держадміністрації Олександра Попова (5,8%), Олексія Кучеренка від партії «Батьківщина» (5,7%), ексмера Києва Олександра Омельченка (4,2%) та журналіста Дмитра Гордона (4,0%). Також на пост мера балотуються колишній народний депутат Микола Томенко, бізнесмен і політик Сергій Гусовський та Ігор Смешко, який був кандидатом у президенти у 2019-му.

У рейтингу політичних сил на виборах до столичної міської ради лідирує партія «УДАР» із 23,6% голосів. «Слугу народу» підтримують 13,6% опитаних, «Європейську солідарність» — 13,1%, «Голос» — 8,2%, «Опозиційну платформу — За життя» — 7,4%, «Батьківщину» — 7,3%, «Перемогу Пальчевського» — 3,9%, партію Шарія — 3,7%, «Силу і честь» — 3,4%.

А що в регіонах?

Мабуть, наймолодший кандидат на цьогорічних виборах — Ростислав Солод, 19-річний юнак, син депутатів Верховної Ради Наталії Королевської та Юрія Солода. Він іде до Краматорської міської ради від партії «Опозиційна платформа — За життя».

Найрейтинговішим кандидатом у мери Харкова є чинний міський голова Геннадій Кернес — для нього це будуть вже треті вибори. За соціологічними даними групи «Рейтинг», 60% опитуваних ставляться до нього позитивно. Проте наразі він перебуває на лікуванні в Німеччині — після того, як у Кернеса діагностували COVID-19 і його стан погіршився, політика літаком доправили до німецької клініки «Шаріте» — тож у ситуації з'явилася інтрига. Серед інших на пост міського голови Харкова також балотується Михайло Добкін, колишній нардеп та ексмер міста.

Кандидаткою у мери Слов'янська зареєстрували Нелю Штепу, яка вже очолювала місто у 2010-14 роках. Саме за її головування Слов'янськ захопили російські бойовики на чолі з Ігорем Гіркіним. Вона закликала Путіна увійти в Україну та обвинувачувалася у сепаратизмі, проте це не завадило їй взяти участь у цьогорічних виборах.

На посаду мера Одеси від «Слуги народу» балотується Олег Філімонов, відомий комік старшого покоління (команда КВК «Одеські джентльмени», програма «Джентльмен-шоу»). А до Одеської обласної ради від «Європейської солідарності» йде знаний художник і директор Одеського художнього музею Олександр Ройтбурд.

На тимчасово невідконтрольних територіях Донбасу місцеві вибори проводитися не будуть. Вони зможуть відбутися лише за умови повної деокупації регіону. ■

● **Катастрофа АН-26 під Чугуєвом.** 25 вересня на Харківщині розбився військовий літак АН-26, у якому перебували курсанти Харківського університету Повітряних сил Збройних сил України ім. Кожедуба. 26 хлопців загинуло, вижив лише один. Наразі 20-річний В'ячеслав Золочевський, який отримав травми голови і ноги, перебуває у лікарні. Під час катастрофи хлопець втратив свідомість і отямився вже на землі біля уламків літака. Побачивши, як горить його товариш, він намагався загасити на ньому полум'я, проте, на жаль, той загинув наступного дня від опіків у лікарні. За інформацією Служби безпеки України, командир екіпажу літака АН-26, який виконував навчально-тренувальний політ, перед катастрофою доповів про відмову лівого двигуна і запросив захід на посадку. Міністр оборони Андрій Таран вважає, що літак АН-26, вірогідно, зачепився крилом за землю. Він також зазначив, що, за попередньою оцінкою, відмовив один із датчиків у лівому двигуні. За словами міністра, двигун літака мав у запасі більше 5000 льотних годин до чергового ремонту, а сам літак мав 43 роки, але міг здійснювати польоти ще три роки без поновлення ресурсу.

● **Україна не визнала Лукашенка.** Олександр Лукашенко провів таємну інавгурацію, однак офіційний Київ приєднався до низки західних країн (США, Німеччина, Канада, Британія, Польща тощо), які не визнали його новим президентом Білорусі. Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, який є офіційним представником держави та має право виступати від її імені, написав на своїй сторінці у твіттері: «Україна ніколи жодним чином не втручалася у внутрішні справи Білорусі і завжди підтримуватиме білоруський народ. З огляду на хід виборчої кампанії у Білорусі та подальші події, сьогоднішня «інавгурація» Лукашенка не означає його визнання легітимним главою Білоруської держави». Цей допис також поширила офіційна сторінка МЗС України у фейсбуку. Володимир Зеленський не вітав Лукашенка із перемогою на президентських виборах та скасував свій візит у Білорусь, який планувався у жовтні на спільний регіональний форум.

● **Українців налякали втратою безвізу.** Верховна Рада обрала 7 з 11 членів конкурсної комісії для призначення керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, позаяк Назар Холодницький, який раніше очолював САП, пішов з посади. Склад комісії розкритикували як в Україні, так і за її межами. «Поки міжнародна спільнота зосереджена на Білорусі, уряд України поспішно просуває кандидатів, яким не вистачає досвіду та доброчесності обрати керівника САП. Це не спрацює. Український уряд ставить під загрозу безвіз з ЄС і запланований транш у розмірі 1,5 мільярда євро допомоги», — заявила євродепутатка Віола фон Крамон. «США та ЄС взяли до відома рішення Верховної Ради про призначення членів комісії для вибору спеціалізованого антикорупційного прокурора. Комісія повинна розпочати прозорий процес, в основі якого — доброчесність та заслуги кандидатів. Від цього буде залежати наша подальша підтримка», — попередило дипломатичне представництво США.

Сторінку підготувала
Тетяна ДАНЮЧЕНКО

«Дистанційні студенти»

Українці у Польщі, бувало, із ностальгією згадують свої студентські роки і мандри до Варшави (університетського гуртожитку «Смики», що на вул. Смичковій), Гданська (гуртожитку «Полянки» на однойменній вулиці), Кракова, Вроцлава, Любліна або Щецина. У студентських клубах там відбувалися культурні заходи (наприклад, «Нічні концерти» у Гданську), альтернативні «закостенілому» Українському суспільно-культурному товариству. Усе це було задовго до спалаху світової пандемії та усіляких локдаунів. Утім, перший «карантин» українські студенти у Польщі проходили ще через генерала Войцеха Ярузельського, який у 1980 році оголосив у країні воєнний стан, тож молодь мусила залишити гуртожитки та поїхати додому.

Зараз на студентське життя вплинув вірус: аудиторії спорожніли, усі навчаються дистанційно. Це, звісно, позначається на особистому житті кожного: у соцмережах уже з'являються напівжартівливі тексти на кшталт «Як пройти карантин та не збожеволіти».

У розмовах і з університетськими працівниками, і зі студентами можна помітити один спільний мотив – усі скучили одне за одним. Почався новий навчальний рік, керівництво вищих навчальних закладів боїться повністю відновлювати стаціонарне навчання. Раціональна ідея – так званий «гібридний» спосіб, тобто поєднання офлайн- та онлайн-навчання. Що про це говорять викладачі та їхні вихованці?

Доктор Ришард Купідур, викладач в Інституті російської та української філології та на кафедрі україністики університету ім. Адама Міцкевича в Познані

Фото Вероніки Лоби

Дистанційне навчання у нас почалося з 1 квітня. Спочатку все відбувалося стихійно, це було щось зовсім нове. Однак зрештою ми добре підготувалися до екзаменаційної сесії. Іспити також проходили онлайн, однак тоді вже визначили всі правила, студентам надали інструкції. Здебільшого ішлося про технічні моменти, наприклад, що треба робити, якщо виникають проблеми з інтернетом. Також керівництво університету подбало про те, щоб у кожного був доступ до комп'ютерної техніки. Дистанційне навчання продовжили щонайменше на цей семестр.

Не можу сказати, що такі заняття якось кардинально змінили методи навчання. Хоч ми і використовуємо університетську інтернет-платформу – все одно спілкуємося одне з одним. Щоправда, ми відмовилися від відеозв'язку, аби мати краще з'єднання, але якщо хтось хотів залишити камеру ввімкненою, це не було проблемою.

Якщо говорити про суто робочі моменти – я помітив і позитивний вплив дистанційного навчання, воно спонукає нас більше говорити, щоб не було цієї незручної тиші. Для нас, українців, тобто людей, що вивчають мову, це дуже корисно. У минулому семестрі ми так робили дистанційні мовні вправи.

Тепер на мене чекають лекції з історії та літератури України. А ще – новий

досвід. На перших, других, може, третіх заняттях нам треба буде випрацювати схему навчання, ефективної співпраці зі студентами. Тут не обійдеться без якихось експериментів, але мета одна – студент має оволодіти програмою. Під час вивчення української літератури, зрозуміло, треба використовувати дуже багато оригінальних матеріалів – на щастя, більшість книг, що входять до канону, є в інтернеті. Бібліотеки також перейшли на новий режим роботи: дотримуючись санітарного режиму, можна брати книжки і там.

У нашому регіоні попит на знання української залишається на високому рівні. На познанській україністиці переважають польські студенти, однак є і люди з українським корінням. Можу із власного досвіду сказати, що багато випускників отримали цікаві пропозиції роботи завдяки тому, що володіли цією мовою.

Докторка Мирослава Кавецька, керівниця кафедри славістики Державної вищої професійної школи в Холмі

Фото надано Мирославою Кавецькою

Ми на слов'янській філології навчаємо української та російської мов. Вибрали такий підхід, бо це корисно для студентів, так вони матимуть більше можливостей на ринку праці. А те, що Холм знаходиться неподалік кордону, сприяє тіснішим зв'язкам з Україною. Так наші випускники готуються також до роботи у митній та прикордонній службах (наприклад, митними брокерами – відповідні сертифікати видає уряд після додаткового навчання), а також у підприємствах, що працюють у цьому регіоні – наприклад, у транспортних фірмах.

Зараз усі в Польщі нарікають на дистанційні заняття, але для вищих навчальних закладів, як на мене, це не є великою проблемою. Студенти достатньо дисципліновані, вони можуть організувати своє навчання. Ми використовували для цього університетську

інтернет-платформу та скайп. Після минулого семестру я можу сказати, що у цій новій реальності є й позитивні моменти. Ми, викладачі, почали тісніше спілкуватися зі студентами.

Однак вчити мову дистанційно – дуже складно. Цей процес трохи схожий на математику – не обійтися без практичних вправ. Минулого семестру я вела заняття з української літератури, і ми могли, наприклад, використовувати відео на ютубі, однак це не універсальний спосіб, часом студентів потрібно особисто пояснити певні нюанси. Підготовка до таких занять також забирає багато часу. Не можна прийти і сказати – давайте відкриємо підручник, бо всі допоміжні матеріали студенти мусять мати на руках ще до початку занять.

Зрештою, минулий семестр минув більш-менш успішно, хоча студенти, як це завжди буває, часом воліють піти на каву, а не сидіти в бібліотеці. Утім, о 9.45 вони всі були на онлайн-заняттях. Я жартувала тоді, що коронавірус «допоміг» нам досягти стовідсоткової відвідуваності. Щодо цього семестру – буде видно. Є кілька пропозицій щодо подальшої організації дистанційного навчання, їх розглядатиме керівництво. Але, здається, перемагає така ідея того, аби якомога більше занять відбувалося стаціонарно. Ми формуватимемо невеликі групи студентів, аби дотримуватися санітарних вимог.

Таку схему вже запровадили у школах: якщо це працює з дітьми, дорослим студентам також не буде складно. Тож, найімовірніше, буде гібридна система – частково заняття відбуватимуться онлайн, а частково – офлайн. ■

Ігор ЩЕРБА

Дистанційне навчання – імпрровізація чи майбутнє студентів?

Цього року наше студентське життя перевернулося догори дригом. Менш ніж за чотири місяці світ охопила пандемія, влада запровадила карантинні обмеження. Зачепили вони й освітан – усі були змушені швидко перебиратися в інтернет. Нові умови оприявнили деякі фундаментальні недоліки в системі освіти, та, сподіваюся, стануть поштовхом для подальшого впровадження цифрових технологій.

Зазначу, втім, що мій особистий приклад не є репрезентативним – я навчаюся на соціології і практично всі предмети міг вивчати дистанційно; в інших

ситуації опинилися студенти деяких технічних або медичних факультетів, які мають практичні заняття в лабораторіях. А кожен університет вирішував ці проблеми по-своєму.

Між оголошенням про припинення стаціонарного навчання та початком онлайн-занять минули два тижні. Безумовно, це був напружений період для працівників університетської адміністрації – треба було з нуля запустити освітню платформу та навчити усіх нею користуватися; викладачі паралельно мали адаптувати свої лекції до дистанційного режиму. Для студентів це був час «нервових канікул», повних невизначеності та стресу. З одного боку, ніхто не вірив, що онлайн-навчання може бути довгостроковим рішенням, з іншого – всі розуміли, що пандемія не зникне за один тиждень. Після цього короткого періоду більшість студентів та викладачів поступово почали облаштовуватися у новій, віртуальній реальності. Реальності, у якій молодь розбирається набагато краще за професорів.

Значна частина онлайн-класів минулого семестру проходила у формі відеоконференцій на платформах Google Meet, Zoom або Kampus. Припущення було просте: викладач бачить студентів, взаємодіє з ними, і такі заняття максимально наближені до офлайн-варіанту. Однак мало хто зобов'язував слухачів вмикати камери, тож у реальності побачити чиєсь обличчя можна було лише зрідка; хтось під час лекцій снідав, хтось – приймав душ, хтось – просто залишав комп'ютер увімкненим і повертався спати.

Результати та перспективи на майбутнє

Така раптова зміна у функціонуванні всієї системи завжди пов'язана з непередбаченими помилками та труднощами. Найбільші проблеми з адаптацією до нових умов мали професори похилого віку, яким особливо складно орієнтуватися у віртуальному просторі. Постраждали також незможні студенти, які часто не мають доступу до якісного та швидкого інтернету. У деяких випадках бюрократичний хаос призводив до абсурдних ситуацій – як-от дистанційного іспиту з фізкультури, на якому перевіряли, серед іншого, знання з теорії скандинавської ходьби (nordic walking) та альпінізму. Збанкрутували власники сотень закладів, які обслуговували переважно студентів, – їдалень чи копі-центрів.

З іншого боку, це «імпрровізоване» рішення принесло несподівано й хороші результати. Сидячи у своєму зручному кріслі, слухати лекції незрівнянно комфортніше; не кажучи вже про економію часу, який ми досі витрачали на дорогу до університету та блукання між корпусами та аудиторіями. Більшість недоліків дистанційного навчання були пов'язані з бюрократією, людськими помилками та обмеженням часом на підготовку, але в певному сенсі ми побачили, як може виглядати освіта в майбутньому. Необхідні технології вже є, треба лише воля та мотивація до реформ. ■

Микола ЩЕРБА, студент 3-го курсу соціології Варшавського університету

ГРОМАДА

«Я боявся сідати у машину»

Продовження з 1 сторінки ➔

Ця хвороба — не вигадка. Тому я приєднався до досліджень, які проводять психологи Варшавського університету. Вони допомагають організаціям, що працюють з людьми, котрі перехворіли на COVID-19. Я сам також поширюю інформацію про їхню роботу, де тільки можу. У її рамках проводяться анкетування та розмови з пацієнтами. Я люблю допомагати, тому зараз і сам долучився до підтримки людей, які мали коронавірус.

Данута, українка з невеликого села у Поморському воєводстві

Мені стало погано, коли я була на роботі. Оніміла ліва рука і лопатка. Мій сімейний лікар скерував мене до невролога. Щоби мене прийняли на обстеження в лікарню, треба було зробити тест на коронавірус. Він виявився позитивним. У мене не було жодних симптомів, ані задишки, ані втрати запаху чи смаку. Просто нічого. Два тижні була підвищена температура. Проте, як виявилось пізніше, це був наслідок інфекції сечовивідних шляхів. Коли я почала приймати ліки, вони збили температуру. Через тиждень після першого тестування мене знову перевірили на коронавірус — я вже була здорова.

На роботі я контактувала із 40 людьми. Усіх їх протестували, хвороби ні в кого не знайшли. Також виявилися здоровими усі члени моєї родини.

Лікар сказав мені, що я — не заразна. Однак через цю ситуацію ми з чоловіком не змогли бути на весіллі нашої дочки. Але зараз я можу здати кров і врятувати комусь життя.

«Ми залишаємося до 2-3 ночі, а зранку о 7-й вже знову треба бути на місці»

Галина Гарасим, активістка гуртка Об'єднання українців у Польщі у Битові (Поморське воєводство), яка працює інструкторкою Повітової санітарно-епідеміологічної станції, розповідає про ситуацію з коронавірусом в їхньому регіоні.

Фото Павла Лози

Повіт Битів довгі місяці лишався «острівцем безпеки», тут усі були здорові. А в середині вересня він опинився у «червоній зоні». Що сталося?

За один день виявили 36 випадків захворювання. Згодом кількість нових заражень за добу стала зменшуватися. Джерелом розповсюдження хвороби був соціальний будинок для людей похилого віку у населеному пункті Пархово біля Битова. Там занедужали спочатку працівники, а оскільки вони кожного дня контактують із пенсіонерами, якими опікуються, — ті також заразилися. Наразі (станом на 23 вересня — *ред.*) ми мали 191 хворого та 4 померлих. Жертви коронавірусу — люди, яким було понад 69 років, усі мали супутні хвороби. У нас не було випадків повторного зараження COVID-19.

Люди зараз дотримуються маскового режиму?

Помітно, що дедалі менше. Коли у нашому повіті перевірили членів сімей персоналу соціальної установи, виявилось, що вони також заражені. Та-

кож джерело розповсюдження хвороби виявили у кількох школах та двох садочках. Вони зараз або зачинені, або проводять — частина дітей навчається онлайн. Слід додати, що центром або джерелом захворювання не було ані перше причастя, яке цього року перенесли з травня на вересень, ані жодне весілля чи похорон.

Повернуся до питання масок. Багато хто не розуміє, навіщо їх носити. У США саме санітарно-епідеміологічні станції проводять пресконференції, на яких пояснюють, як себе убезпечити, на якому етапі зараз розробка вакцини від коронавірусу. У Польщі Міністерство здоров'я у щоденних звітах зосереджується переважно на статистиці хворих та померлих.

Якщо людина хвора, маска захищатиме інших від зараження, адже вона затримує вірус, який при чханні чи кашлянні може поширюватися на відстань від півтора до двох метрів. Звичайно, її треба носити правильно, а не під носом чи підборіддям. Якщо і заражена, і здорова людина одягають маски — захист ще більший. Тому на масових заходах, наприклад, весіллях, якщо гості не мають масок, — краще, щоби вони не сиділи один навпроти одного, а навскоси, як на шаховій дошці. Цей принцип варто застосовувати і на робочих місцях. Найліпше, аби працівники стояли або сиділи спинами одне до одного, на відстані мінімум півтора метри.

Досі надворі було тепло, в офісах та магазинах вмикали кондиціонери. Але цього робити не можна, оскільки є підозри, що цей спосіб вентиляції повітря сприяє поширенню вірусу.

Які у нас перспективи?

Думаю, заражень буде більше. Я кажу про повіт, у якому живу та працюю, проте так може бути і в інших регіонах. Тому так важливо тримати дистанцію, мити та дезінфікувати руки. Засоби для дезінфекції мусять містити не менше 75% спирту. Купуючи їх, звертайте увагу на етикетки. Якщо на засобі для гігієни написано, що він діє на бактерії — це не допоможе від вірусу.

Варто зауважити, що багато людей не мають симптомів і не знають, що переносять коронавірус. Він легко передається, коли ми тиснемо руки, цілуємося на привітання або прощання.

Я не приховую, що у нас зараз багато роботи. Буває, ми залишаємося до 2-3 ночі, а зранку о 7-й вже знову треба бути на місці. Це показує, що ситуація серйозна. Ми повинні постійно мати при собі телефони, щоби вчасно зреагувати. Щойно хтось отримує позитивний тест на коронавірус, ми одразу мусимо зв'язатися з цією людиною і знайти усіх, з ким вона контактувала — членів сімей, колег з роботи чи учасників якихось заходів.

Власне, заходи. З одного боку, ми отримуємо повідомлення від Міністерства здоров'я — щодня у Польщі фіксують близько 1000 нових заражень. З іншого боку — різні події таки відбуваються, зокрема й ті, які проводять українські організації. Чи варто брати у них участь?

Головне — це дотримуватися санітарних вимог. Усе залежить від зони, у якій знаходиться місто. Якщо вона «червона» — захід може відбутися, але без глядачів. У «жовтій» зоні є обмеження щодо їхньої кількості, у «зеленій» — інші принципи. Але про все це мають знати організатори. У мене найбільший страх викликають події, у яких бере участь багато дітей. За ними важко встежити. А на великій фестивалі чи концерті приїжджають учасники з різних міст, усі вони між собою спілкуються. Це серйозне завдання для організаторів — зробити подію безпечною для кожного.

Деякі українці питають про участь у богослужіннях. Я щотижня ходжу на літургію до церкви, одягаючи при цьому маску. Всім іншим теж рекомендую. Завжди варто дотримуватися дистанції у півтора метри. Під час причастя священник повинен використовувати одноразову пластмасову ложечку. Я знаю, що не всюди так роблять, але це питання безпеки. Це стосується нашого повсякденного життя. Не треба пити з одного горнятка навіть із тими, з ким живемо під одним дахом. Для деякого це може прозвучати смішно, але заразитися коронавірусом — це зовсім невесело.

Павло ЛОЗА

Ярина Брилинська-Трояновська, референт українського видавництва «Свічадо»¹, Україна

Знаю, що багато хто хворів, хтось хворіє зараз і воліє про це не говорити, а є такі, хто продовжує стверджувати, що коронавірус — це вигадка і його не існує.

Я людина, яка дотримується правил. У цьому випадку — це правила карантину. Ношу маску, дезінфікую руки, хату, протираю клямки, уникаю контактів, але ковід все ж мене знайшов. Де це відбулося? Невідомо. Багато людей мене запитували як я заразилася. Придумала собі відповідь — якби я знала де, то туди б не ходила.

Для себе я виділила кілька важливих моментів, на які треба звернути увагу тим, хто думає, що захворів. Перший — сімейний лікар. У моєму випадку — це правильний вибір, який увінчався укладенням декларації. Лікар мене оглядав, призначав плр-тестування, контактував постійно у вайбері, створював електронні направлення в лікарню і на обстеження. Ми разом думали і шукали виходу. І врешті, якось поборолі цю хворобу.

Другий момент — швидкість реагування. Після трьох днів високої температури зранку, яка нічим не збивалася, я записалася на КТ легень і отримала вирок — двобічну пневмонію. Я люблю затягувати з такими речами, але насторожили моменти, які зі мною ніколи не відбувалися за жодної хвороби. Тому добре знати свої звичні стани при респіраторних захворюваннях. Повірте, якщо це ковід — ви знайдете щось особливе. Але навіть якщо знайдете — не факт, що зможете щось передбачити. Іноді тобі здається, що в твоєму тілі оселився «чужий» і на діалог не йде. І от цей момент найстрашніший.

В нашій сім'ї хворіли четверо. Мій стан був найважчим, всі інші хворіли досить легко, але доволі довго. Неприємні симптоми: слабкість, субфебрильна температура, головні болі і все таке інше трималися у всіх доволі довго —десь біля двох місяців. Зараз хворіє щоразу більше людей. Дуже багато моїх знайомих, які телефонують і розпитують що і як. Іноді я нагадую собі консультанта з ковіду. Було би смішно, якби не важкий перебіг хвороби у деякого з них. Є серед моїх знайомих і ті, хто з хворобою не впорався...

Мені прикро читати коментарі, у яких кажуть, що ковід — це вигадка, що від грипу також помирають і мають ускладнення. Тут можу сказати лиш одне — від грипу є вакцина. І щоразу, коли насувається епідемія, кожен може мати добру і непримусовану волю зробити собі щеплення і жити та працювати далі. З цим вірусом, поки що так не вийде. Він молодий, невивчений, непередбачуваний і тому страшний. Принаймні, така моя думка.

Так, всі хворіють по-різному. Хтось легше, хтось важче, хтось критично важко. Невідомо у яку групу тебе запише Господь. Тому, друзі, береженого Бог береже. Будьте уважними до себе — це допоможе вашому здоров'ю.

Дарина ПОПІЛЬ

1. Директором видавництва і чоловіком Ярини є Богдан Трояновський, українець з Польщі. Його батьки у Бартошицях багато років є вірними читачами «Нашого слова».

Джерело – pikabay.com

Новы часы, адже и новы війны

Дожили сме цікавых нецікавых часів, на наших очах сьвіт ся змінят, гнешня війна зас ест чысто інша од вшыткых дотеперішніх. Тото якраз нияк ня не чуде, того роду зміны были традиціям юж XX столітя. В році 1914 лихо принесло на нашы землі Першу сьвітову війну, скорше во вшыкых разом взятых хыбаль не згинуло тікво люди, што в ті едні. Товды перши раз горіла не в еднім місци, але своіма языками заняла цілий сьвіт, смертным жальом кусала всядываль и вжалити могла каждого. Перши раз товды ужыто бойовых трующих газів, перши раз воювали аеропляны и танкы. Воякы перши раз стріляли до себе з машыновых кульометів. Як раз дуже о ті збройі и о зміні способів воювання бесідує стара анегдота. На показі технічных можливости машынового кульомету французскі генерал мал обернути ся на пяті и одыйти міцно здегустуваным. Закля одышол — вспіл лем повісти, же чує ся юж непотрібний, бо еден прости жовнір з таким кульометом годен выстріляти цілий баталіон. Думал по старому, в його війнах, а неедну мал юж за собом, армія ишла просто на армію противника, товды треба было выказати ся не лем хоробройством, але передо вшыткым спрытом и знаньом бойовой стратегії командирів. В Перші сьвітові війні перши раз воювано чысто інакше, перши раз жовнір не ишол до отвертой битвы в отвертім поли, а місяцями и роками сиділ в тых самых окопах. Тепер перши раз воювано не лем на землі, але и в повітрі, но и перши раз не лем на мори, але и в мори. Думам ту о німецкых уботах, адже кораблях, котры (ничым «корабель» біблійного Йоны) плынут не по мори, а в його пропастных глыбинах.

Як выглядала Друга сьвітова війна

Друга сьвітова зас была чысто інша, товды ишы більше люди згинуло. Перши раз на війні жытя своє стравило так дуже не фронтовых вояків, а мирных з никым не воюющих люди. Зас человек з человеком борол ся не лем на землі, але и в повітрі и під водом тіж, и зас на скорше неспотыкану скалю. В ті війні перши раз до обороны материк Англійці ужыли радарів, перши раз на так велику скалю самолёты были выкорыстаны до сіяня смерти з повітря, а не лем до стережыня за рухом війск противника, ци метаня ручных гранатів як в Перші сьвітові війні. Од першого змасуваного нальоту німецкых самолётів минуло лем кілька років, а оказалось ся, же іспаньска Гуерніка была лем прелюдом до того, што самолёты можут ишы зробити човекови. Бомбовыма нальотами нищено мосты, двірці колейовы, фабрики продукуючи зброю, товды змасуваныма дивановыма нальотами міста цілы рівнано з земльом. В Другі сьвітові війні зас міліiony люди згинуло на фронтах, але ниhto

од газу. Підчас той війны газом мордували не вояків в окопах (так як в I Сьвітові), а міліiony мирных жителів. Німці створили аджи спеціальний, майже фабричний комбінат смерти, головні для Жыдів и Ромів. До новозбудуваных німецкых концтаборів вязнів звозили з цілою Європы. Німці были и сут барз зорганізуваным и практычным народом, они дерева до ліса нигда бы не везли, а водного млина нигда не збудували бы далеко од воды, но и за то концтаборів найвеце было в Польщы, бо то ту до 1939 рока мешкало найвеце европейскых Жыдів. Тепер вітер юж не одвертал отруйного газу на тых, котры го пушали.

Перша до історії одослала битву на отвертім выдоптанім поли, отверты и жорстоковы бойі двох ворожых загонів перешли до історії. Друга тіж на рубы перевернула спосіб проваджыня воякы. В ті війні аджи наступ ліпшой конниці не мал юж жадного значыня, аджи такі вожд як Будйонний зо своим конном арміюм нич бы в ні юж не звоювал. Тепер перемогу давали дивізіи панцірны, адже танкы и танкеркы (кус легшы возы бойовы од танків-човгів), машыновы кульометы и дойдж бомб тонами метаных з аероплянів, но и кавалкада далекострільных канонів, а пак ракет. Бесіду о ракетах, а думам головні о катюшы, котра мі на память наводит польску тяжкозбройну конницю, гусарийом звану. Кед ворог перши раз стрічал ся з гусарийом або катюшом, не знал што ся діє. Гусария и катюшы противників своїх страшыли величезным шумом, правда, же катюша більшым, але під Кірхольмом лем 4 000 гусарів на шаблях и списках рознесло 12 000 доборового и в найновішы рушніці узброєного швецкого війска.

Гнешня війна

Лем кус часу нам над головами пролетіло, ани столітя не треба было, а гнешня війна зас ест чысто інша, ест и заразом так якбы ей не было. Нове ей лице вказало того, што діяло ся на Майдані в Києві, што стало ся на Кримі и цілий час ишы діє ся на сході Украйны. Гнешне вороже війско ест війском ничыім. **Вожд великого краю бесідує, же в кождім великім супермаркеті мож си такого вояка дозброїти, хоц кожди терезво думаючи человек знає, же ніт.** Люде на землях ворогом в полон взятых голосуют хыбаль двома руками. Так прецін было на Кримі, де в некоторых районах голосів одданных за Росийом было більше як мешканців. Стало ся так може за то, же на Кримі, од тепер зас росийским, право голосу мают не лем вшыткы новонародженны гражданы (и то хыбаль од першой години свого туземного жытота), там нову владу можут выберати хыбаль и тоты, котры в моменті голосування на Кримі были. Нова влада — нове право, хто могутньому заборонит? Україньска держава бідна,

а сепаратистів стати на найновішу росийску зброю. В Росийі хыбаль ест інакше, а в нас лем ауто на тыжден ци на довше мож собі выпожычити.

Што там будеме радити о Украйні, війна ест юж и в нас. В цілі Європі од марця бесідує ся о перші лінійі фронту. Як все чую, деси зо заду головы перебивають ся мі слова учителя архаїчного предмету: *wychowania obywatelskiego*. Товкувал нам молодым, же бомба атомова ест барз небезпечна, же якбы Гамерикане на нас ей зошмарили, то товды так, а так маме ся поводити. Бесідувал, же то юж стара зброя, же «нашы» (чытай Росияне) працюют над таким, котра знищит лем ворога, а цілу інфраструктуру, приналежну йому, нам ошадит. Бесідувал, же остане нам и далі мож буде з ней корыстати, ворог лем зчезне. Так міцно вірил в силу Красной армії, же аджи не думал, же то мы війну можеме програти. Мож было бы повісти, же: *Безумний подумал в серці своїм* (Пс 13, 1).

Признам, товды не вірил єм, же удало бы ся дакому таку бомбу зробити. Но штож, мали человек, мала віра. Зрозуміл єм аж днес, же добрі радил, же бомба атомова и водорова, хоц цілий час сут небезпечном збройом, то и так сут юж музеальныма експонатами. Гнешня доба доводит, же барже бояти треба ся не атомовой бомбы, а той смертоносною збройі, котрой голым оком ани не вздриш. Не треба літаків ани ракет далекого льоту, вдарит без них. Юж 11 вересень 2001 рока вказал, же сьвіт ся мінят, до заглады World Trade Center старчыл ніж до паперя и білет на літак. Гнешня бомба сама ся перенесе и за то не знати коли и одкале вдарит так міцно, же страх подумати. Но и буд ту мудри, де перед ньом ся сховати, яке сохрания си збудувати. На наше щесьця оказалось ся, же навет она має еден, але за то величезний ганч. Фрасия, так як тот газ з Першой сьвітової війны, не розріжнят свого од чужого, вдарят в каждого, кого стріне на свої дорозі. Кед бы так было, же маме до чыніня з новым бомбом, то істория заточыла колесо. Колиси бесідувало ся, же: *Зіمال козак татарина, а татарин за чуб тримат*, а тепер мож бы повісти, же тот, котри бы выдумал біологічну бомбу, сам першы удары бы принимал. Під другыма копал бы яму и сам до ей перши застрял бы?

Брехня і дезінформация — то теж війна

В гнешні загальносьвітові війні воюєме не лем з коронавірусом, гнешні сьвіт сотворил си нову зброю — брехню и дезінформацию. Може не сотворил іх, лем навчыл ся перфектні з них корыстати. Брехня и дезінформация сут так стары як стари ест сьвіт. Адам и Єва ишы не знали циганити, але Каїн брехал юж як пес, думал си, же аджи Бога оциганіл. **Брехню и дезінформацию значні підрасувал Гебельс, допровадил іх до границ досконалости.** В добі зимной війны, коли то сьвіт праві не дыхал, бо вшыткы бояли ся выбуху третьой сьвітової війны (брешу, но бо напевно были такі люде, котры до той війны перли), хтоси зьвідал ся мудрого філзофа, ци знає, як тота війна буде выглядала. Спустил голову и тихо одповіл, же додумує ся. Зачне ся тым, чым друга ся скінчыла, адже атомом. Кус помовчал, а пак піднюс голову и більше рюк, же цікавіша буде наступна, в котрі человек на человека піде з каменьом в руці або з даком здоровом дубовом палицьом. Думам, же страх перед атомом товды врятувал нас пред том війном. Так, страх не ест зли, лем не може нас зробити величезныма боягузами. Страх ест нашим братом, бесідує ся прецін, же вояк, котри ничего ся не боїт, ест юж мертвым вояком. Адже нашому страхови треба заложыти узду и удило. Все мусиме го коротко на вічках тримати, а будеме жыти. Страх не може быти злым братом, прецін навет Писмо Сьвяте бесідує, же человек віруючий поли ест боязни Божой ци страху Господнього. Думам, же мусиме просити Бога, жебы на сьвіті вєце не было юж таких люди як Гітлер и Сталін, ци як Сталін и Гітлер. Обертам нима, бо Сталін скорше и довше рядил ніж Гітлер. Іх юж не є, але ци не є ім подібных? Того не знаме, але за то барз добрі знаме, же навет еден такі человек ест барз небезпечни, він міліiony потрафит за собом потягнути.

Памятайме, же тоты, котры Першу и Другу сьвітову війну зачали, прогнали. Знайме, же хто війну сіє, на зустріч смерти иде, а з ньом ниhto ишы не выграт, з ньом ниhto не годен ся збратаи. ■

Марко ПОСТІВ ЯРУГА

Історія

Напружений жовтень 1920-го

Жовтень 100 років тому розпочинався важко для україно-польських відносин. Польська сторона не приховувала, що веде переговори із недавнім спільним ворогом – російськими більшовиками. Політична напруга зростала щодня, досягши апогею у вигляді договору про перемир'я. Українці відчайдушно шукали виходу із складної ситуації. В хід йшли всі засоби.

Переговори між росіянами і поляками велись ще із серпня 1920-го і дуже непокоїли їхніх союзників – українців. А непокоїтись було варто, оскільки українські справи вирішувались без участі самих українців. Так, Міністерство закордонних справ Української Народної Республіки (УНР) 3 серпня 1920 року звернулося до польського уряду з меморандумом, де містилося прохання «прийняти до уваги в можливих переговорах його думки й погляди на відносини між Україною і Росією, що мають ґрунтуватися на визнанні самостійності України». Однак із українською позицією ніхто не рахувався.

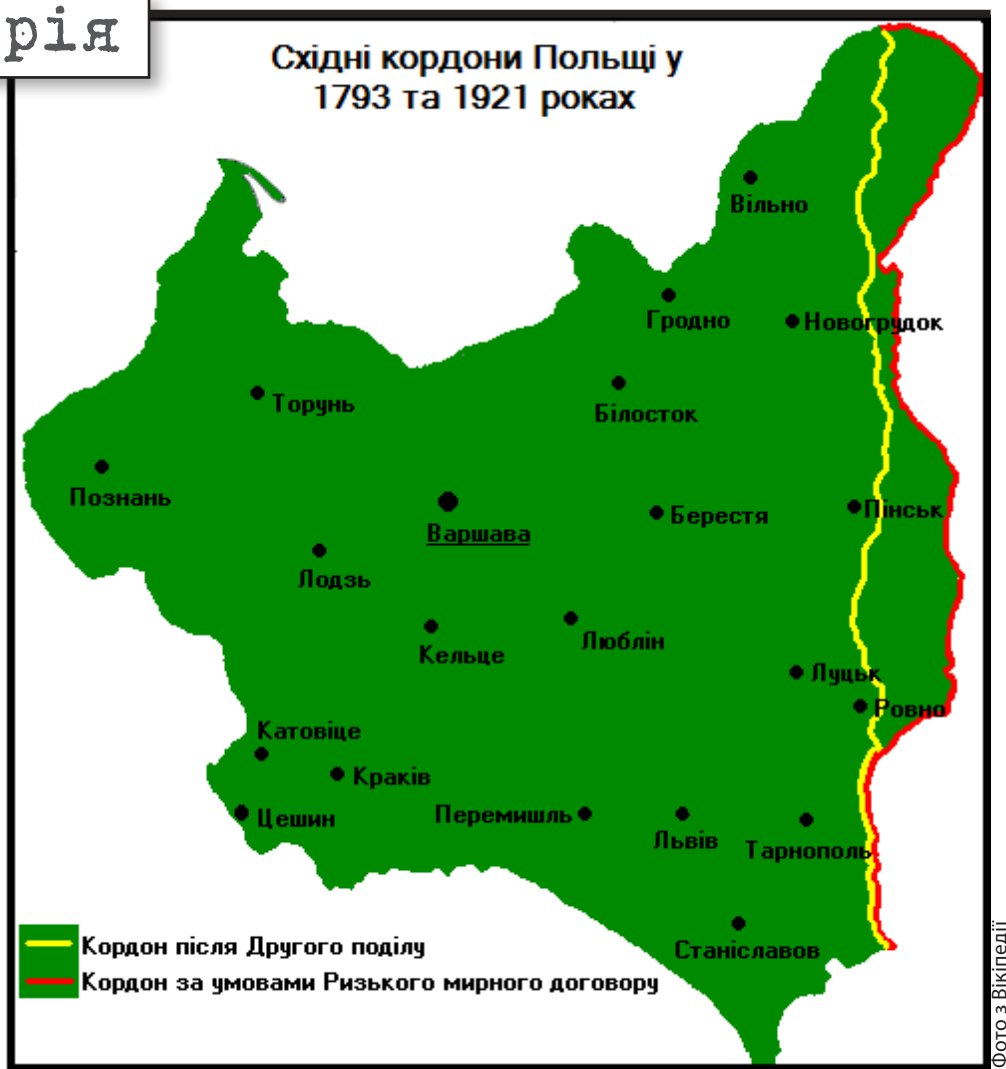
Уряд УНР постановою від 9 жовтня 1920 року створив тимчасову комісію для ведення мирних переговорів у Ризі у складі поважних науковців, громадсько-політичних діячів та дипломатів – Сергія Шелухіна, Володимира Кедровського та Миколи Добриловського. Але на переговори делегацію просто не допустили.

Так, без урахування українських інтересів, і був підписаний 12 жовтня 1920 року прелімінарний (попередній) мир між Польщею і Радянською Росією. Згідно з ним, 18 жовтня по всьому фронту припиняються бойові дії. Не обійшлося тут звісно і без так званої «третьої сторони». Саме Антанта (блок країн-переможниць у Першій світо-

вій війні), а особливо – Великобританія, обіцяла Польщі допомогу за умови перемир'я із більшовиками. Тому, не маючи ані підтримки суспільства у подальшій війні проти російських більшовиків, ані схвалення західних партнерів, Польща пішла на мирову із ворогом. Умовами перемир'я визначався кордон між Польщею і Радянською Україною по річці Збруч.

Юзеф Пілсудський віддав наказ по армії про завершення військових дій і направив звернення до Симона Петлюри: «Від імені Польської армії вітаю Армію УНР, яка відроджена і зміцнена, поставила перед собою нову мету, від якої, можливо, буде залежати майбутність Європи. Після двох років тяжких битв з варварськими загарбниками прощаюся з Армією УНР і підтверджую, що у важкі часи нерівних битв несли вони високу свою прапори, з написаними на них гаслами: «За нашу і вашу свободу!» – Бельведер, 18 жовтня 1920 р.»

У відповідь Петлюра направив Пілсудському телеграму: «Я можу запевнити Вас, пане маршале, що й надалі українська армія не відмовиться від своїх завдань і понесе сама вже той прапор, який третій рік має над її рядами. Українська армія, виконуючи волю народу, до кінця буде боротися проти варварства, яке несе світові жорстокий і підступний ворог нашої і вашої волі». Отже, Петлюра не збирався здаватись.

Так, командування Армії УНР, скориставшись перемир'ям, здійснило перегрупування сил та провело мобілізацію. Головний Отаман сподівався отримати від поляків в достатній кількості зброю та військове спорядження, але сподівання виявились марними. Незважаючи на такий стан справ, вдалося все ж мобілізувати 12 500 чоловік.

Крім того, Петлюра не припиняв шукати союзників для боротьби проти більшовиків. І фактично уже уклав військово-політичний союз із колишніми запеклими ворогами, але більшовики

активізувались і пішли у наступ, що додало ще більшої напруги у непросте становище українців.

Жовтень 1920-го став часом випробувань на міцність не тільки україно-польського союзу. Але і молодій українській держави на стійкість, а її лідерів на рішучість. Напруга, що зростала кожного жовтневого дня сто років тому, не змогла змінити головне прагнення українців – боротись до останнього за власну незалежність. ■

Стаття підготовлена за матеріалами архівів та інтернет-ресурсів.

Історичний календар

жовтень

15 жовтня 1615 року представниця старовинного українського шляхетського роду – Галшка Гулевичівна складає й підписує дарчу (фундуш) і вносить її при поважних свідках до київських гродських (магістратських) книг, після чого та набирає юридичну вагу. У дарчій вона відписала свою садибу із землями в Києві для заснування нового монастиря, шпиталю і школи для дітей шляхти і мішан.

У дарчій шлюся: «Я, Галшка Гулевичівна, дружина його милості пана Стефана Лозки, будучи здорова тілом і розумом, явно і добровільно усвідомлюю цим листом, що я, живучи постійно в давній святій православній вірі Східної Церкви, з любові й приязні до братів моїх – народу руського з давнього часу уміслила Церкві Божій добро учинити... Правовірним і благочестивим християнам народу руського в повітах воеводств Київського, Волинського і Брацлавського, станам духовним і світським сіятельним князям, вельможним панам шляхті і всякого іншого звання і стану людям руським. Даю, дарую, і записую, і відказую, фундую добра мої власні, дідичні права і вольності шляхетські, маючи власний мій двір з землею, зі всім до того двору і землі правами, пожитками, різними належностями, нічого собі самій, ані нащадкам моїм не зоставляючи». Цим було закладено Київську братську школу.

Згадані в грамоті маєтності отримувало Київське Богоявленське брат-

ство, яке об'єднало православну шляхту, духівництво, ремісників та купців міста. А в будинку, який йому дарувала Галшка Гулевичівна, було відкрито братську школу. Там учні вивчали церковнослов'янську, грецьку, латинську й польську мови, а також арифметику, геометрію, астрономію, музику, історію, поезику, філософію та богослов'я. У 1632 році митрополит Петро Могила об'єднав школи Києво-Печерського монастиря з Київською братською школою у вищий навчальний заклад – Києво-Могилянську колегію. 1701 року вона отримала статус академії.

20 жовтня 1930 року у Москві розстріляно генерал-хорунжого Армії УНР Юрка Тютюнника (1891–1930). Тричі Юркові Тютюннику виносили смертний вирок. 12 грудня 1918 року розстріляти його наказав головнокомандувач добровольчими військами в Україні князь Олександр Долгоруков за участь в організації повстання проти гетьмана Павла Скоропадського. На початку 1919-го смертний вирок Тютюннику пролунав у штабі Чорноморського коша військ Директорії УНР, проти якого він воював на чолі Правобережної Червоної армії, що налічувала лише 300 багнетів.

Останній смертний вирок – виконаний – Тютюнникові винесла Колегія ОДПУ (Об'єднане державне політичне управління) 3 грудня 1929 року за «контрреволюційну діяльність». Після поразки Другого Зимового походу проти більшовиків 1921-го Тютюнник перебрався до Румунії організувати звідти антибільшовицьку боротьбу. Керівництво радянських спецслужб під особистим контролем тримало оперативну розробку «Справа №39». Мета

– захопити генерал-хорунжого Юрія Тютюнника. Під виглядом повстанців агенти ДПУ (Державне політичне управління) пробралися до підпільної мережі, втягнули в оперативну гру людей із найближчого оточення Тютюнника. Вони й переконали генерал-хорунжого, що в УРСР існує всеукраїнський повстанський центр і закликали його очолити.

16 червня 1923 року під час переправи через річку Дністер, що була кордоном між Румунією й Україною, Юрія Тютюнника схопили. Під тиском ДПУ він написав листи-«покаяння», перевіз до УРСР родину, передав чекістам особистий архів. Дав згоду на авторство пропагандистської брошури «З поляками проти Вкраїни» і зйомки у фільмі «ПКП» – «Пілсудський купив Петлюру».

12 лютого 1929 року Тютюнника викликали на допит у ДПУ. Звинуватили в «контрреволюційній діяльності» й арештували. На допитах він не відкидав звинувачення. «Щодо національної політики Радвлади, то я вважаю, що національне питання остаточно не вирішене, але тенденції до вирішення мають, – записано з його слів у протоколі. – Практична політика Радвлади сприяє розвитку української національної культури, але інтереси нації не обмежуються культурним розвитком. Виходячи з сучасного становища, треба сказати, що всяка інша форма влади матиме більше змоги дотримувати національний розвиток, ніж Радвлада... Незалежна Українська держава може бути тільки буржуазною. Бо радянська концепція усуває принцип незалежної державності».

29 жовтня 1900 року у селі Лозуватка на Звенигородщині народився Сте-

пан Бен (1900–1937) – поет доби Розстріляного відродження. Самотужки опановував науку. Після заснування у Кирилівці, звідки родом був Тарас Шевченко, учительської семінарії навчання продовжував там. 1923 року у Києві Степан Бен познайомився з українськими поетами. Його запросили до Всеукраїнської академії наук декламувати вірші на літературному вечорі. Однак молодий поет соромився виступати перед публікою, відтак його вірші читав Микола Зеров. Після публікації поезій Степана Бена на сторінках київських часописів «українські неокласики заговорили про свій блискучий доріст».

У 1924 році на вступних іспитах до Київського університету його запитали: «Скажіть, як ви відбивали революцію у своїй творчості?» – «Як відчував – так і відбивав», – відповів Бен. «І з тим мусив вернутися назад до Лозуватки кінчати університет самотужки під селянською стріхою», – писав Юрій Лавриненко у книзі «Розстріляне відродження».

1929 року у Харкові вийшла друком перша і єдина збірка віршів Степана Бена «Солодкий світ». Того ж року працівники НКВС (Народного комісаріату внутрішніх справ СРСР) заарештували його у справі вигаданої «Спілки визволення України» та звинуватили в агітації проти колективізації. Після трьох років таборів він повернувся до рідного села. Вдруге поета заарештували 1937-го, засудивши до розстрілу. Під час обшуку з помешкання Степана Бена НКВС-івці вилучили всі його рукописи, які ймовірно були знищені. ■

Сторінку підготувала
Олена ГУМЕНЮК

КУЛЬТУРА

Пригадуючи літо

Дні, які рахуєш у кілометрах –
1000 км гірської пригоди

Нове випробування! – так подумалося мені, коли тато минулого року озвучив ідею пройти Головний судетський маршрут. 444 км у Судетах були тільки початком мого досвіду трас на довгу дистанцію. Оразу після того, як ми її подолали, пройшовши за 15 днів шлях зі Сверадова до Прудніка, мені захотілося вдруге пережити таку довгу мандрівку. Так ми вирішили піти на найдовшу трасу в Польщі – Головний бескидський маршрут. Я від самого початку усвідомлювала, що це вимагатиме від мене набагато більшого, ніж похід у Судетах.

Перед тим, як вирушити в дорогу, переглядаючи характеристики траси за висотою, я вже знала, що на мене чекають складніші підйоми, цілі дні без можливості поповнити запаси харчів та навіть води. Але ж це і є найважливіше у багатоденних мандрівках – ставати наперекір усім несподіваним перешкодам та незручностям, боротися зі своїми слабкостями, переборювати кризи, а поміж усім цим – відкривати нові місця, знайомитися з людьми та отримувати радість від кожної миті на маршруті незалежно від погоди та самопочуття. Так я думаю про це сьогодні, пройшовши у горах практично весь південний кордон Польщі.

Початок гірської пригоди
та найвищий підйом

1 липня в Устроні-Сілезькому ми стали біля вказівника із червоною крапкою, яка означала початок Головного бескидського маршруту. Ми зробили фото на пам'ять і пізнього вечора вирушили на трасу до віддаленого на кілька кілометрів туристичного притулку (пол. schronisko) – локації, з якої ми стартували. Я не налаштувала себе на те, що наша мандрівка обов'язково вдасться, попри весь минулорічний досвід. Звісно, я дуже хотіла, щоб вона була успішною, але розуміла, що, можливо, подорож доведеться перервати. Вона була спонтанна і так само спонтанно могла завершитись. Плани, однак, були дуже далекогляд-

ними – передбачені конкретні етапи та нічліги сягали аж до кінця траси, села Волосате у Бескидах.

Уже в перші кілька днів погода нас достатньо налякала, що похитнуло мою віру в те, що ми пройдемо весь маршрут за планом. Інтернет аж тріщав від метеорологічних попереджень про грози з блискавками та градом. На щастя, перша з них почалася, коли ми вже підходили до місця ночівлі. Потім – туманний день, який завершився тим, що ми 4 години крокували під дощем. На наш подив, ніхто не мав крепатури; можна було або вірити, що її вдасться уникнути взагалі, або чекати, поки вона почнеться у наступні кілька днів.

Сілезькі Бескиди подарували нам карпатську атмосферу – букові ліси, круті схили, численні струмки. На жаль, серед усієї цієї краси нас постійно супроводжував іще один «краєвид» – сілезьких димарів. Живецькі Бескиди, зі свого боку, не дали нам забути про натовпи туристів, черги до притулків і проблеми з тим, аби знайти, де перебити ніч. Додатковою цікавинкою стала тут ночівля під тентом. Ми взяли його на випадок різних несприятливих ситуацій: злив чи коротких гроз, втоми, неможливості спуститися до населеного пункту та, зрештою, того, з чим ми зіткнулися на Мізовій полонині, тобто відсутності місця у туристичних притулках. Гарна погода, досить висока температура повітря вночі (обіцяні 9 градусів нас задовольняли), висо-

та майже 1300 метрів над рівнем моря, чудові краєвиди на Живецькі Бескиди, зокрема й на Бабину гору, – це чудова нагода випробувати кілька елементів нашого спорядження. Тент був невеликий, адже слугував передусім як пончо. Ми абсолютно спонтанно вигадали, як його розкласти, коли випадково притиснули до землі один його край. На низ поклали моє пончо, далі – термковдру... і все. У нас були невеликі легкі наплічники, тож ми не брали з собою карематів, а тато відмовився і від спальника. Вночі було холодно, трохи вітряно і, попри те, що ми вбралися у весь теплий одяг, який мали (а його було справді небагато), ми постійно прокидалися, тремтячи від холоду. Утім, ту ніч ми якось перебули, а чудовий схід сонця над Бабиною горою, яким ми милувалися зі схилу Пільська, поповнив наші запаси енергії.

На п'ятий день ми піднялися на найвищу точку Головного бескидського маршруту – Бабину гору. Мені вдалося вмовити тата подивитися на ще один схід сонця – адже кожен їх любить. Ми встали до 4 ранку і ще до сніданку подолали убивчий підйом на гору. Краєвиди були чудові, особливо панорама Татр, але на вершині ми провели менш ніж 10 хвилин – настільки сильний був вітер.

«Криза половини»

Наступні дні мандрівки видавалися вже дрібницею – нижчі гори, простіші

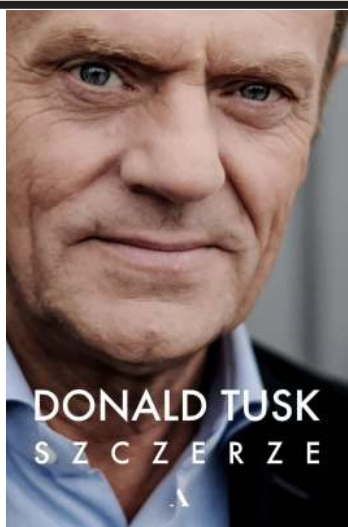
підйоми та спуски, більше населених пунктів по дорозі. Невдовзі я зрозуміла, наскільки ми помилялися... Гірське пасмо, на яке ми вийшли одразу після Живецьких Бескидів, стало для мене однією із найприємніших частин всього маршруту. Це радше пологі гори (радіше, бо підйом на Любань нам дуже дався взнаки), а з півдня постійно було видно Татри. У Коростенці-над-Дунайцем для мене завершився перший етап маршруту – у мене була крепатура і жакливо боліли стопи. Я думала, що гірше вже не буде. Довелося випити знеболювальне, завдяки чому наступного дня ми змогли продовжити наш шлях. Від Коростенка до Криниці дорога вела через Сондецькі Бескиди. У Криниці, як то буває на півдорозі, зі мною сталася «криза половини». Кілометри, пройдені по гарячому, твердому асфальті мали свій вплив. Ми впади на ліжка одразу, шойно вдалося знайти місце для нічлігу. Мені не хотілося вставати – ані до кінця дня, ані зранку. Може, ми заслужили на відпочинок? Але що б ми робили, сидячи увесь день у кімнаті? Випивши ще знеболювального, ми були готові рушати далі.

Вийшли після 11 години. Ця частина маршруту виявилася справді приємною. Користуючись цим, того дня ми звели ходіння лише до якнайшвидшого долання наступних кілометрів. Низькі Бескиди привітали нас густим туманом і дощем. У цьому краєвиді світилися тільки куполи старих лемківських церков.

Ми пройшли вже майже 270 км; залишалося 230. Віднині вже мало бути дедалі легше. Маючи досвід різних погодних умов та довжини переходів, ми були готові продовжувати долати усі гірські випробування, і вже нічого не могло би нас здивувати. Принаймні так ми думали.

Однак Низькі Бескиди виявилися чимось абсолютно новим та інакшим. Це, мабуть, одне з найбільш диких та безлюдних гірських пасем у Польщі. Сюди не приїжджає особливо багато туристів, а ті, яких ми зустріли, були або мандрівниками на довгі дистанції (як ми), або проходили Головний бескидський маршрут частинами, або були членами Студентського товариства бескидських екскурсиводів, які приїхали сюди на тренування. Ми також швидко

Donald Tusk, «Szczere». Warszawa: Agora, 2019. – str. 400 (Дональд Туск, «Щиро». Варшава: видавництво «Агора», 2019. – 400 с.)

Щиро і про Україну

Для одних Дональд Туск — це зразок «державного мужа», для інших — не конче. Однак, спробувавши забути про політичні симпатії, варто зазирнути до його минулорічної книжки «Щиро». Нашого читача повинні зацікавити фрагменти, де у європейську та світову політику вписані українські справи — Донбас, протистояння Росії чи президентські вибори.

Книжка Туска показує, що в останні роки Україна не зникає як суб'єкт великої політики, але й зацікавлення нею не є надто великим. Варто додати, що публікація політика вийшла на закінчення його п'ятирічного головування у Європейській раді. Досі жоден поляк не займав такої високої посади

у Європейському союзі. До того ж — це поляк, якому небайдужі доля українців та України.

«Щиро» — це щоденник, записи датуються 29-м листопада 2014-го року — 29-м листопада 2019-го. Відповідно це — початок головування у Раді та його завершення. Опісля Дональда Туска обрали головою Європейської народної партії. У книзі він день за днем описує свої перші кроки у новій ролі і дає можливість зазирнути за куліси європейської політики. У щоденнику простежуються й найбільш драматичні події останніх років: теракти в Парижі та Брюсселі, криза біженців, убивство мера Гданська Павла Адамовича чи затяжна баталія з Брекситом (виходом Великої Британії з ЄС). Базуючись на особистому досвіді та знайомствах, Туск цікаво змальовує найважливіші постаті сучасної політики — Барака Обаму, Ангелу Меркель, Дональда Трампа чи Бориса Джонсона.

Після зустрічі з новообраним українським президентом він натомість записав: «Перевіряю Зеленського — наскільки він готовий поступитися росіянам і чим хоче заплатити за мир, який обіцяв своїм виборцям. (...) Він пробудив надію, але ніхто не знає її ціни». У цій же нотатці, написаній після відвідин Східної України, Дональд Туск зауважує: «Донбас — це місце, де Путін постійно перевіряє готовність українців захищати свою незалежність і територіальну цілісність».

У книжці є також опис кількох розмов з попереднім українським президентом Петром Порошенком, який постійно намагався зацікавити світове співтовариство проблемою агресії Росії і необхідністю вирішення цього

питання. Уже в одній із перших нотаток Дональд Туск відзначає, що весь 2014 рік після початку окупації Криму і війни в Донбасі він їздив до європейських столиць, закликаючи до солідарності з Україною і створення енергетичного союзу на противагу диктатурі Москви. Цей особливий тест на європейську єдність, на думку Туска, дав не надто оптимістичні результати. Геостратегічні аргументи чи моральні цінності поступаються тут поточним інтересам і російським впливам. Дональд Туск констатує, що без спільної підтримки Парижа і Берліна неможливо політично протистояти Росії. При цьому він погоджується з Петром Порошенком у тому, що Мінські домовленості не припиняють конфлікт. Проте, як зауважує польський політик, недотримання їх з боку Москви завжди є міцним аргументом для збереження санкцій проти Росії. Окрім усього цього, Туск також описує свої відчуття після відвідин Києва у перші роковини Майдану.

Загалом складається враження, що Дональд Туск під час свого головування в Раді робив багато для того, щоби світ не забув про Україну та про те, що Росія — бажаний партнер для багатьох держав — постійно залишається агресором. Його щоденник — це ще й особисте політичне послання, у центрі якого — об'єднана Європа.

«Європейський союз — це невпинні зусилля і міцна віра у те, що можна шукати порозуміння, а не перемоги когось над кимось», — завершує свої роздуми колишній голова Європейської ради. ■

Григорій СПОДАРИК

Фото Ігоря Горька

Зустрічі на Пограниччі у Перемишлі

У суботу, 19 вересня, у Народному домі в Перемишлі пройшов щорічний концерт народного співу та танцю під назвою «Зустрічі на Пограниччі». З огляду на пандемію подію провели пізніше, ніж зазвичай — досі це було на Івана Купала. Але цьогорічний захід не обмежився лише концертом місцевих музичних колективів — пройшли також відкриті майстер-класи з народного співу та створення гуцульської кераміки (на фото).

Суботній концерт мав оригінальну (спричинену коронавірусом) форму, яка поєднувала виступи наживо із записами колективів, які не змогли приїхати до Перемишля. За захід відповідали співаки та співачки, які беруть активну участь у відкритих майстер-класах. На сцені можна було побачити й народні танці у виконанні ансамблю «Калина» з Кальникова. А «Студенти танцюють» та «Ослав'яни» з Мокрого спеціально записали свої виступи на відео. Послухати можна було також записи пісень у супроводі бандури, на якій грав кобзар Ярослав Крисько; згодом низку карпатських інструментів презентував особисто музикант-мультиінструменталіст Йосип Сова.

Концерт реалізували у рамках проекту «Зустрічі на пограниччі», який фінансує Міністерство внутрішніх справ та адміністрації. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

→ переконалися, що Низькі Бескиди — це країна вічних боліт. Вони мали тут багато різновидів, яким ми з часом вигадали назви — від мокрого падолисту до пластеліну. Бувало, що багнюку на дорозі просто не можна було обійти. І ніби цього було мало — треба було вбрід переходити широкі потічки, що зазвичай закінчувалося тим, що наші легкі черевики без мембрани промокали (у якийсь момент вони були вже настільки мокрі, що я стала просто заходити до води, не шукаючи, де ручай можна перейти по камінню).

Свобода живе в горах!

Справжнім випробуванням виявився Магурський національний парк. Тут немає ніякої цивілізації — тиша, густий ліс, жодного туриста. Найгірше — те, що понад 20-кілометрову частину траси, яка проходить якраз через цей парк, треба подолати одним махом. Мене вражають ті мандрівники-одинаки, які витримали цю відлюдну подорож психічно та не скористалися багатими нічлі-

говими можливостями парку у вигляді численних туристичних навісів.

«Давайте кинемо все та поїдемо в Бескиди!» — ця фраза крутилася у мене в голові всю дорогу. Зрештою нас привітали ті самі довгоочікувані та водночас мої улюблені гори. На жаль, привітали вони нас грозою. Понад годину ми провели на перевалі Жебрак між Команчою та Тісною, слухаючи концерт грому та очікуючи на подальший розвиток ситуації (зрештою, незважаючи на нестабільну погоду, ми мусили йти далі, бо на перевалі не було нічого, окрім навісу).

Ще один день в Бескидах — знову дощ і туман. Ми ледве могли роздивитися одне одного... І знову гроза, заручниками якої стали сотні туристів на Ветлинській полонині. Урешті-решт настав жаданий останній день подорожі — з Устриків-Горішніх до Волосатого. Пообіди знову мала бути гроза, але ми вирішили перехитрувати погоду і дійти до кінця траси до 14. Ще до 8 ранку ми вирушили на Широкий Верх, потім — на Тарницю. Дорога була майже порожня,

єдині, кого ми тут зустрічали, — гірські бігуни.

Побачивши краєвиди з Галича — на Тарницю та неосяжні українські Карпати — я відчула те, чого не відчувала на маршруті в Судетах. Це був чудовий кінець подорожі. Нескінченні полонини дали почуття того, що означає свобода — воля в горах. Перед собою я бачила продовження того, що вже почала, і, якби траса вела далі, до України, я могла би так іти ще дуже довго. Після недовгого часу, проведеного на Буковецькому перевалі, коли треба було повертати у напрямку Волосатого, я ледве стримала сльози. Я не хотіла полишати бескидські краєвиди.

Після виснажливих 8 кілометрів гравієвою дорогою ми дісталися довгоочікуваного вказівника — червоної крапки, яка означала кінець Головного бескидського маршруту. Понад 500 км подорожі, 18 днів чудової пригоди закінчилися саме тут. Я раділа, що пройшла трасу, але було неймовірно важко прощатися з горами.

Маршрути на довгі дистанції вчать нас чогось зовсім іншого, ніж звичайні гірські мандрівки. Це — багато днів сам-на-сам із собою, долання криз — і фізичних, і психічних, щоденна боротьба зі слабкостями. Багато хто думає, що такий похід — це досвід дивовижного духовного перетворення. На мій погляд, не слід очікувати, що багатоденна подорож змінить щось на 180 градусів. Для мене це було передусім отримання нового досвіду, вміння справлятися з різними ситуаціями та вивчення принципу *sagre diem* (з лат. лови момент). Дні такого довгого походу в якийсь момент зводяться лише до ходіння, спання та забезпечення

основних фізичних потреб. Але ніколи не можна доводити себе до стану, у якому ти не можеш милуватися тим, що тебе оточує. Переходи по 40 км та проходження Головного бескидського маршруту в експрес-темпі не мають сенсу, якщо ти хочеш насолоджуватися гірськими пейзажами та думати не тільки про біль у стопах, який супроводжує тебе майже щодня.

Паралельно з нами трасою йшли ще 10 людей, до Волосатого дісталися 4. Я думаю, що всі — навіть попри незакінчений Головний бескидський маршрут — будуть із приємністю згадувати кожну мить у поході, навіть ті, що міркували, чи варто взагалі йти далі, або коли неможливо було думати про щось інше, окрім болю у стопах, колінах, ваги наплічника, голоду чи спраги. Адже Головний бескидський маршрут — це не просто траса, якою ти крокуєш; це передусім знайомство з новими місцями та людьми. Ніч під тентом на Мізовій полонині показала мені, як багато є людей, готових допомогти; в Ритрі у Лендєцьких Бескидах нас прийняла під свій дах чудова господиня, яка проговорила з нами весь вечір і наступний ранок; у колибі в Бортному (де були жакливі умови для нічлігу, але таке теж треба пережити) я познайомилася з багатьма вражаючими жінками, які самі мандрували Низьким Бескидами, а одна з них проходила весь Головний бескидський маршрут, ночуючи в туристичних навісах у гамаці. Таких людей було багато. Мені ще довго бракуватиме кожного «привіт», яке я чула щодня від туристів, яких ми зустрічали в горах. ■

Наталія ПАВЕЛАС

Фото надані авторкою статті

Об'єднання українців у Польщі запрошує на

КОНЦЕРТ

Українського чоловічого хору

ЖУРАВЛІ

до Дня Незалежності України

неділя, 4 жовтня 2020, 11.30 год.

Związek Ukraińców w Polsce zaprasza na

KONCERT

Ukraińskiego Chóru Męskiego

ŻURAWLI

z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy

niedziela, 4 października 2020, godz. 11.30

диригент **Ярослав Вуйцик**
акомпанемент **Ірина Борушак-Губ'як**

dyrygent **JAROSŁAW WUJCIK**
akompaniament **IRENA BORUSZCZAK-HUBIAK**

Konkatedra św. Bartłomieja i Opieki NMP w Gdańsku

WSTĘP WOLNY

Związek Ukraińców w Polsce

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Повідомляємо, що з 1 січня 2021 року ціна одного примірника газети буде становити 4.30 злотих. Зміна ціни відбувається у зв'язку зі збільшенням витрат на видавничий процес і висилку газети.

Нагадуємо також, що до 5 грудня 2020 року ви можете зробити передплату газети на 2021 рік в кіосках RUCH.

Об'єднання українців у Польщі

27 вересня 2020 року на Воздвиження Хреста Господнього наші брати, отці Орест і Мирослав, відзначають 45-ліття священства.

ВСЕЧЕСНІ ОТЦІ ОРЕСТЕ І МИРОСЛАВЕ!

Ми вдячні Господу, що прикликав Вас до праці у Христовому винограднику, і дякуємо Вам за Ваші молитви за нас, наші сім'ї і наш народ. Нехай Пречиста Діва Марія охороняє Вас і надалі своїм омофором, а всемогутній Господь Бог благословить Ваше служіння дарами Святого Духа, веде Вас далі своїми дорогами, кріпить добрим здоров'ям, силами і всіма потрібними ласками. Хай Господь Бог ставить на Вашій дорозі життя зичливих й помічних людей!

Щастя, миру і Божої благодаті бажають брат Роман з дружиною Марією та сім'єю, сестра Марія з чоловіком Іваном та сестри служебниці: Марта, Арета, Йосифа і Єремія

45-ЛІТТЯ

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań, Kijów), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Kateryna Semchuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat), 22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotograf: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2700 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN, EURO, CAD:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

ISSN 0027-8254

9 177 0027 8252 071

XVIII Zagальнопольський конкурс малюнків

«Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можна виконувати у різних техніках (найкращий формат – А3). Просимо не класти на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі роботи під час транспортування. Братимуться до уваги тільки індивідуальні праці.

На звороті просимо вказати:

• ім'я і прізвище • клас і школу, вік автора • адресу і номер телефону.

Професійне журі оцінюватиме виконавців у категоріях: **1)** діти дошкільного віку (до 6 років); **2)** школярі 7-9 років (початкова школа); **3)** школярі 10-12 років; **4)** школярі 13-15 років.

Найкращі роботи будуть нагороджені та експоновані під час XLV Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін-2020.

Ми не повертаємо малюнки!

Роботи просимо надсилати **до 30 жовтня 2020**

на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce,
Zarząd Oddziału w Koszalinie,
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin.

тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

XLV Фестиваль українських дитячих ансамблів – Кошалін-2020 відбудеться 14-15 листопада 2020 року

Заявки на участь просимо надсилати до 30 жовтня на адресу: Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin

тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009, zup_koszalin@wp.pl

У заяві слід вказати: ► назву ансамблю ► місце-вість ► ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і телефон ► тему, заголовок, час тривання програми (виступ у суботу – не довше 15 хв, у неділю – 10 хв) ► кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей) ► кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

У четвер, 24 вересня, у віці 85 років упокоївся

† бл.п. Антін Лехоцький

уродженець лемківського села Черемха, якому залишився вірним до своїх останніх днів, мешканець Ольштина після злочинного виселення. У вічність відійшла людина, яка все своє життя на вигнанні підтримувала українську громаду Вармії і Мазур та всієї Польщі –

як і в культурному, так і в церковному житті.

Прах покійного Антона Лехоцького 29 вересня спочив на Комунальному цвинтарі в Ольштині. Слова скорботи й жалю після цієї втрати висловлюємо рідним та близьким у Канаді та Польщі.

Хай нерідна вармінська земля Ольштина

буде покійному пухом.

Степан Мігус – голова Ольштинського відділу ОУП

Управа і Рада Ольштинського відділу ОУП

Міська ланка ОУП в Ольштині

Вже тривають роботи з відновлення могил воїнів Армії УНР в Любліні – просимо про допомогу

Ми вже розпочали відновлення могил воїнів Армії Української Народної Республіки в Любліні. Попри те, що ще не маємо достатньо коштів, ми вирішили не відкладати цього на майбутнє, адже це могло би означати ще роки очікування. Цього року випадає 100-ліття війни з більшовицькою Росією та польсько-українського союзу Петлюри та Пилсудського. Не буде кращої нагоди, щоб відновити люблінські могили українських героїв.

Ми сподівалися, що 100-річчя польсько-українського союзу сприятиме тому, що місцева влада – державна чи самоврядна – підтримає відновлення могил українських союзників. На жаль, цього не сталося. Тепер ми мусимо розраховувати на свої сили. Частину грошей уже зібрали, часткове фінансування пообіцяло також Міністерство закордонних справ України, зокрема посольство (але ця сума різко зменшилася через пандемію). Проте все це – лише невелика частина необхідних коштів. Дякуємо всім, хто вже відгукнувся на наш заклик і передав свою пожертву – це велика підтримка. Списки благодійників ми оприлюднимо окремо за їхньою згодою.

Ми не зможемо відновити цього року всі могили воїнів Армії Української Народної Республіки на православному кладовищі на вулиці Липовій. Хочемо передусім зайнятися тими похованнями, на яких немає христів чи не облаштовані могили. Уже відлиті традиційні «козацькі» хрести, тривають будівельні роботи. Щоби повністю профінансувати все це, нам бракує ще близько 15 тисяч злотих.

Наступного року хочемо відреставрувати могили і хрести, які збереглися. Плануємо також встановити на нових хрестах тризуби та таблички з іменами солдатів (на жаль, більшість із них невідома). Будемо звертатися з проханням про фінансування і до української держави, і до польської влади, розраховуючи, що вони такі допоможуть відновити поховання українських союзників Польщі.

Також звертаємося до всіх, кому дороге належне вшанування пам'яті борців за волю України, з проханням про пожертви на цьогорічні роботи з відновлення могил воїнів Армії УНР у Любліні. Подбати про їхні поховання – це наш обов'язок. Реставрація люблінських могил воїнів Армії УНР саме цього року матиме символічний характер. Зробимо це спільними зусиллями!

Доктор Григорій Купріянович,
голова Українського товариства

Пожертви можна переказати на банківський рахунок організації:

Towarzystwo Ukraińskie

nr 92 1090 2688 0000 0001 1833 0907,

Santander Bank Polska S.A.

з позначенням:

Darowizna – groby żołnierzy ukraińskich w Lublinie.

У іноземній валюті (USD) та з-за кордону:

PL 78 1090 2688 0000 0001 4125 1968,

Santander Bank Polska S.A., SWIFT: WBKPPLPP

Просимо також надсилати будь-яку інформацію про історію квартири вояків УНР на православному кладовищі в Любліні та похованих там людей.

Поштова адреса: Towarzystwo Ukraińskie,

Al. Spółdzielczości Pracy 3, 20-147 Lublin

тел. (+48) 795130610, http://www.ukr-tov.pl,

e-mail: ukrtovarystvo@gmail.com

Facebook:

https://www.facebook.com/pages/Українське-Товариство